

Årsmelding 2015

Naturvernforbundets aktivitetsstand på åpningsarrangementet til Friluftslivets år 2015 i Tøyenparken.

Foto: Ole Gunnar Onsøyen

Innhold

Forord	3
1 Organisasjon	5
Landsmøtet 2015	5
Fotokonkurransen i samarbeid med Norsk selskap for fotografi	5
Styrking av Naturvernforbundet i regionene	13
Aktive lokallag og fylkeslag	14
Studentarbeid	14
Organisasjonsbygging - Naturvernskolen.....	15
Medlemsutvikling og medlemskap	17
Medlemsvekst i 2016.....	17
Økonomisk støtte	20
Internasjonalt og nordisk samarbeid.....	20
2) Politisk og faglig arbeid	21
Naturglede.....	21
Redusert oljeleting.....	50
En rik og mangfoldig natur	51
Vannkraft, vindkraft og kraftledninger.....	54
Fiskeri og oppdrett	55
Gruver.....	56
Skog.....	57
Spare for å bevare.....	57
Reduserte klimagassutslipp.....	58
Framtidens byer.....	62
Forbrukssatsning	63
3) Internasjonalt prosjektarbeid	64
4) Kommunikasjon	67
Magasinet Natur & miljø	67
Naturvernforbundet på nett	68
Sosiale medier	69
Naturvernforbundet i media – rene tall.....	74
Vedlegg 1: Styrende organer.....	76
Vedlegg 2: Verv og representasjon i 2015 – ikke utfyllende.....	78
Vedlegg 3: Samarbeidspartnere og støttespillere	81
Vedlegg 4: Brev og høringsuttalelser fra Naturvernforbundet i 2015	83
Vedlegg 5: Oversikt over utvalg i Naturvernforbundet	85
Vedlegg 6: Årsberetning og regnskap	86

Forord

Friluftslivets år 2015 preget i stor grad Naturvernforbundet og hele organisasjonen har engasjert seg med korte, lange, enkle, strabasiøse, solfylte, regnfylte og spennende turer ut i nærmaturen ved byen, i skogen, på fjellet, langs vassdrag og ved sjøen. Aktiviteter er holdt over hele landet og svært mange av våre fylkes- og lokallag har bidratt. Barn, voksne, familier, beslutningstagere og et mangfold av folket har møtt Naturvernforbundet på en positiv måte og blitt invitert med ut på tur.

«Vi reiser hjem fra Paris med en avtale som gjør det umulig for oljeindustrien å ture fram som før. Skal målene i avtalen nås må utslippene kuttes helt, og det raskt. For å klare dette må gatene fylles av folk og sykler i stedet for biler, vi vil få reinere luft, og vi får sjans til å ta vare på vår fantastiske natur. Dette er en framtid jeg gleder meg til å være med å skape» sa Lars Haltbrekken etter klimatoppmøtet i Paris.

Både før og under klimamøtet i desember i Paris har hundretusenvise av engasjerte mennesker fra hele verden tatt til ordet for å sette klima og miljø på dagsorden. Helgen før klimamøtet i Paris marsjerte 785 000 mennesker for en bedre klimapolitikk.

Fredag 17.april 2015 går inn som en svart dag i norsk miljøhistorie. Etter mange måneders diskusjoner om miljøeffektene av dumping av gruveavfall i Førdefjorden, så gav Miljødirektoratet en svært overraskende utslippstillatelse. For dyr, planter og næringer rundt Førdefjorden får vedtaket store konsekvenser, og fjorden vil etter all sannsynlighet bli ødelagt for mange generasjoner fremover. Vedtaket har også en annen, og urovekkende side ved seg. Miljødirektoratet er blitt instruert fra politisk ledelse til å gi en faglig begrunnelse som tillater utslippene i fjorden. Naturvernforbundet opplever utslippstillatelsen i Førdefjorden som en svært trist indikasjon på at den såkalte miljønasjonen Norge ikke lenger har et uhildet, fagdirektorat som setter hensyn til natur og miljø først. Og i desember kom nok en utslippstillatelse for mer gruveavfall som skal slippes ut i Repparfjorden. Heldigvis er det håp, og Naturvernforbundet har medlemsvekst og økt aktivitet og synlighet i både Finnmark og Sogn og Fjordane.

Kommunevalget høsten 2015 gav spennende nye tanker i Oslo og Bergen og Naturvernforbundet heier på alle kommuner som nå tester tiltak for å gi bedre fremkommelighet for syklistene og gående og kollektivtrafikk – og for å redusere luftforurensning og bilkjøring i sentrum.

Gjennom mange ti-år har Norge klart å opprettholde et forbud mot fornøyelseskjøring med snøskuter i norsk natur. Så kom det et svært dårlig utredet lovendringsforslag, og selv om Naturvernforbundet mobiliserte sammen med sterke krefter som Turistforeningen og tidligere miljøvernministre så tapte naturen saken i Stortinget. Saken har gitt Naturvernforbundet mange nye medlemmer, og det gjøres nå svært godt arbeid rundt i kommunene for å forsøke å styre de kommende skuterløypene.

I Russland har vår samarbeidspartner gjennom mange år, organisasjonen Green World blitt stemplet som fremmede agenter på grunn av sitt arbeid for atomsikkerhet gjennom mange år, støttet fra Naturvernforbundet. Dessverre deler de skjebnen med over 100 russiske sivilsamfunnsorganisasjoner som også får sitt arbeid vanskeliggjort. Gjennom flere år har vi hatt et godt samarbeid med miljøorganisasjoner i Hviterussland, Moldova, Armenia, Aserbajdsjan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Usbekistan og Kasakhstan om spennende energisparingsprosjekter. Dette ble dessverre avsluttet i september 2015 på grunn av et svært overraskende kutt fra Utenriksdepartementet.

I juni 2015 ble Norge det første landet i verden til å trekke et offentlig fond ut av fossil energi, ved å trekke oljefondet ut av kullselskaper. Det er en stor seier for norske miljøorganisasjoner, og et viktig skritt på veien til å vri ressursene våre bort fra fossile og forurensende løsninger.

I samarbeid med flere andre hadde vi høsten 2015 en kort og intens kampanje mot søndagsåpne butikker. Her fikk vi nesten gjennomslag og hele lovendringen ble utsatt. En omfattende endring av plan- og bygningsloven som gir mindre hensyn til natur og mindre mulighet for frivillige organisasjoner som Naturvernforbundet til å påvirke i planprosesser var på høring denne høsten, og sammen med mange andre organisasjoner har vi sendt et svært krast høringsinnspill.

Kjente fuglearter som liryte og fjellryte, blåstrupe, gulspurv, taksvale og ærfugl rykker i 2015 for første gang inn på rødlista med status som "nær truet". En mengde andre arter beholder sin status som truet i varierende grad, eller de får skjerpet status som ytterligere truet, slik som myrhauken. Klimaendringer seiler opp som en viktig trussel mot artsmangfoldet, men fortsatt er det naturinngrep og oppstyking av natur som er den suverent største trusselen og som gjør at hver femte art som er undersøkt havner på rødlista.

Gjennom hele året har det vært et stort fokus på vannkraftutbygginger, og særlig var det grunn til å feire da Nord Trøndelag Energi rett før jul gav beskjed om at de legger planene om utbygging av Trongfossen i elva Namsen i Nord Trøndelag på is. Og jubelen hos naturvernere, fiskere og friluftsfamilien var stor da olje- og energiminister Tord Lien gav den endelige beskjed om at det ikke blir noen utbygging av vindkraftverk på Siragrunnen. Dette var et av Naturvernforbundets utvalgte prosjekter, og vi har jobbet svært mye med saken sammen våre allierte i Fiskarlaget, NOF, Turistforeningen, SABIMA og WWF.

Landsmøtet i Sarpsborg hadde flere deltagere enn noensinne og var et godt politisk verksted med mange uttalelser, nye ansikter og løftet fokus mot konflikter, flyktninger og klimaendringer globalt.

Oslo, 31. mai 2016

Maren Aschehoug Esmark
generalsekretær

1 Organisasjon

Landsmøtet 2015

Naturvernforbundets landsmøte ble arrangert i Sarpsborg 6. – 8. november 2015. Fylkeslaget i Østfold gjorde en stor innsats, og det var en spennende helg med mange gode diskusjoner både i og utenfor landsmøtesalen. Generalsekretær i Flyktninghjelpen, Jan Egeland, gjestet landsmøtet og innledet om temaet «Klima, fordrivelse og miljøkatastrofer». Etter selve møtet var ferdig ble det arrangert utflukt til Ytre Hvaler nasjonalpark.

Landsmøtet er Naturvernforbundets øverste organ og her vedtar organisasjonen hva den mener om de overordnede miljøpolitiske utfordringene, samt arbeidsprogrammet for de to neste årene. Det er også landsmøtet som velger leder, nestleder og organisasjonens lands- og sentralstyre for de kommende to årene. Landsmøtet er også et svært viktig møtepunkt der delegater og andre treffer natur- og miljøvernere fra hele landet, utveksler erfaringer og ideer og finner inspirasjon. Landsmøtet er en av de viktigste møteplassene vi har i Naturvernforbundet.

Lars Haltbrekken ble gjenvalgt som leder på ellevte året, til trampeklapp og stående applaus. Organisasjonen fikk ny nestleder i Silje Ask Lundberg fra Harstad, som siste året har vært fylkesleder i Naturvernforbundet i Troms. Hun har sin bakgrunn blant annet fra Natur og Ungdom.

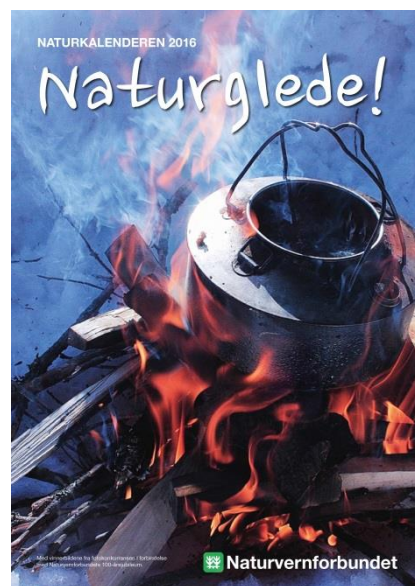
Arbeidsprogrammet for 2016 og 2017 er omfattende og ambisiøst med de fire hovedsatsingene *Naturen – livsgrunnlaget vårt*, *Grønt skifte*, *Miljøvennlig hverdag* og *En slagkraftig grønn folkebevegelse*. Uttalelser og nyheter fra landsmøtet finnes på nettsidene <http://naturvernforbundet.no/landsmote>.

Fotokonkurransen i samarbeid med Norsk selskap for fotografi

Naturvernforbundets hundreårsjubileum ble feiret gjennom hele 2014. Gjennom ulike aktiviteter var målet at jubileet skulle bidra til at flere blir kjent med Naturvernforbundet, hva vi står for, og hva vi gjør, at vi skulle bli flere medlemmer, at økonomien ble styrket og at jubileumsaktivitetene fikk en varig verdi for organisasjonen. En av aktivitetene var en fotokonkurranse i samarbeid med Norsk selskap for fotografi (NSFF) gjennom hele 2014. Vi oppnådde et godt engasjement fra medlemmer og ikke-medlemmer på jubileums-fotokonkurransen, med et større antall bidrag enn tidligere fotokonkurranser. Konkurransen resulterte i 12 flotte premierte bilder, som det på nyåret 2015 ble laget 3 laminerte sett av - ett sett der alle de premierte fikk sitt bilde i gave som del av premien, og to sett som NSFF og Naturvernforbundet kan bruke til utstillinger. Temaet for fjorårets konkurranse var *Naturglede*.

I 2015 var det Friluftslivets år, og temaet passet derfor godt.

Utstillingen ble satt opp første gang på Finse i påsken 2015, der hovedvinneren av konkurransen, Atle Helland, innkasserte sin premie; et opphold for to på Finse 1222, med sponset togreise opp fra NSB.

Alle de 12 premierte bildene ble også brukt i NNVs naturkalender for 2016 med tema Naturglede.

Styrking av organisasjonen i forbindelse med Friluftslivets år 2015

Naturvernforbundet ønsket å benytte anledningen Friluftslivets år 2015 (FÅ15) til å løfte organisasjonens satsing på naturglede. Vi søkte derfor Miljødirektoratet om midler, og fikk tilsagn om å arrangere naturgledeturer over hele landet, samt Naturskole for jenter i Rogaland og Hordaland. I tillegg fikk vi bevilget litt ekstra midler til nasjonal koordinering og oppfølging av sentrale satsinger i FÅ15. For å støtte opp under dette arbeidet søkte vi også støtte fra Sparebankstiftelsen DNB, og fikk en gave til å utvikle utstyrs pakker til lokal- og fylkeslag som ønsket å arrangere turer, samt til å utvikle en større nasjonal aktivitetsstand for naturglede. Disse to tilskuddene har virkelig løftet Naturvernforbundets satsing på naturglede.

Aktivitetsstand for naturglede

Ved hjelp av midler fra Sparebankstiftelsen DNB har vi utviklet en aktivitetsstand for naturglede. Aktivitetsstanden består av ulike deler og kan opp- og nedskaleres avhengig av arrangement. Selve kjernen i denne aktivitetsstanden er en omfattende ta-og-føle-på-utstilling som presenterer dyr og planter i fem ulike økosystemer: Skog, hav, fjell, vassdrag og nærnatur. Til utstillingen har vi laget quiz og ulike sett med oppgaver for de litt større barna. Andre aktiviteter vi har utviklet til standen er kongledyrverksted, meisebolleverksted og steking av bålvafler. På arrangementer i naturen kan akvarier og håvør brukes til å fange og vise fram smådyr og fisk, og kikkerter, teleskop og fuglebøker til å observere fugl. Som en ramme rundt aktivitetene har vi kjøpt inn telt, bord og bålpanner. Den nye aktivitetsstanden ble første gang lansert på åpningen av Friluftslivets år, og har siden blitt videreutviklet og brukt på flere andre arrangementer, som verdens miljøverndag, markadager, Pensjonistenes Holmenkolldag, julemarked på Bygdøy etc.

Det er mye spennende både å se på og kjenne på fra naturen i skogen. Dette er én av fem kasser som kan underholde både barn og voksne i timevis. Vi skal få laget et system der lokal- og fylkeslag rundt omkring i landet kan bestille og låne utstillingen til ulike arrangementer de skal ha.

Utstyrspakker til lokal- og fylkeslag

Takket være ekstra støtte fra Sparebankstiftelsen DNB kunne vi tilby våre lokal- og fylkeslag utstyrspakker tilpasset de ulike aktivitetene og turene de ønsker å gjennomføre.

Lagene kunne velge mellom følgende utstyrspakker:

- Småkrypsafari i vann—stor eller liten pakke
- Fugleturpakke
- Humlesafaripakke
- Naturgledesekk
- Standpakke

Til sammen ble det sendt ut ca. 54 pakker til 24 forskjellige lag. Pakkene besto av alt fra håver, akvarier og kikkerter til bestemmelseslitteratur, førstehjelpsutstyr og profileringsmateriell.

Humlesafaripakke

*Vil du innvie folk i humlenes store mysterium?
I denne pakken finner du utstyret du trenger for
å ta folk med på humlesafari!*

Pakken inneholder:

- 8 sommerfuglhover
- 20 lupebokser humlefarger
- Humlebok: Humler i Norge
- Humleplakater
- Laminerte humleark
- 2 humle-t-skjorter
- Fargeblyanter

*Nye naturglede-t-skjorter vekket stor
begeistring både i sekretariatet og hos
lokallagene. Med fire ulike motiver passet
de perfekt inn i hver sin utstyrspakke;
skogstur, vann, humle og fugl.*

Naturgledesekk

Til de som var interessert i å arrangere enkle turer satte vi sammen en praktisk tursekk med litt av hvert som kan være kjekt å ha med for å få mest mulig ut av turen. Her er det inspirasjon til turleder, praktiske ting å ha med på tur og litt utstyr å låne ut til deltagerne.

Dagstursekk med:

- Førstehjelpsskrin
- Sommerfuglhåv
- Liten vannhåv
- Kikkert
- Termos
- 5 små lupebokser
- 2 litt større lupebokser
- Litt profileringsmateriell
- 2 Refleksvester
- 2 t-skjorter
- Bestemmelseslitteratur for planter, smådyr, fugl og sportegn

Småkrypsafaripakke

Dette er pakken for de som vil lete etter, og vise frem alle spennende smådyr som kravler, kryper og svømmer i naturen.

Pakken inneholder:

- Akvarium/terrarium
- Pumpe, slanger og skjøteledning for luft til akvarium
- Ulike håver
- Lupeglass
- Fiskefangere
- Spann med lokk for å kunne hente vann og frakte dyr
- T-skjorter

Inspirasjon på nett

Vi lanserte vår egen landingsnettside for Friluftslivets år på Naturvernforbundets nettsider, som et sted folk kunne hente inspirasjon og få oversikt over Naturvernforbundets aktiviteter. Her møter man enkeltpersoner som forteller hvorfor naturgleden er viktig for dem, får tips til aktiviteter man selv kan gjøre i naturen, og en kartoversikt over Naturvernforbundets naturgledeturer. Dette har også blitt et sted der våre frivillige kan lære om hvordan de kan arrangere naturgledeturer. Fra april til oktober 2015 var over 2000 personer innom siden. Vi fikk mye skryt av sekretariatet for Friluftslivets år 2015 for nettsiden vår. Nettsidene kan fortsatt besøkes her: <http://naturvernforbundet.no/friluftslivets-ar-2015/category3635.html>, men turkalenderen er ikke lenger oppdatert.

Dette kan du gjøre:

TIL DEG SOM SKAL UT PÅ TUR:

Her kan du finne inspirasjon

Trenger du inspirasjon til å ta med deg venner og familie ut i naturen? Her kan du bli inspirert og engasjert!

Les mer

LAG ET MINNEVERDIG ARRANGEMENT:

Hvordan arrangere naturgledetur

Slik lager du naturgledeturer - få oppskrift og tips om hvordan man kan lage engasjerende turer.

Les mer

BLI INSPIRERT:

Se hva andre har gjort

Naturgledeturer er ikke noe nytt i Naturvernforbundet. Her kan du få inspirasjon fra tidligere arrangementer.

Les mer

DERFOR ER JEG UTE I NATUREN

Ellen Hambro

Jeg er ute i naturen hele året fordi jeg er blitt avhengig av det. En tur i naturen gir meg ro og stilhet når jeg har behov for det, og den gir meg påfyll av ny energi når det trengs. Naturen er et treningsstudio hele året, og den er også et skottkammer for høsting av bær og fisk. I år skal jeg følge Friluftslivets års oppfordring: Mer ut på tur og bruke nærmiljøet mer.

SE FLERE

Friluftslivets år 2015 – åpningsarrangement

Naturvernforbundet sentralt startet året med å ha stor aktivitetsstand i Tøyenparken i Oslo i forbindelse med den store nasjonale åpningen av Friluftslivets år 2015. I tillegg var flere lokal- og fylkeslag med på åpningsarrangementer andre steder i landet denne dagen.

I Tøyenparken spilte Naturvernforbundet en framtrедende rolle ved å arrangere bålprat med Lars Haltbrekken og Tine Sundtoft og flere kjente friluftsliv- og kulturpersonligheter, som også gikk på God morgen Norge på TV2 og Østlandssendingen.

Den nye aktivitetsstanden ble lansert i Tøyenparken denne dagen. Telt og bålpanner dannet en flott ramme rundt aktiviteter som naturutstilling og quiz, bålvafler, kaffe og solbærtoddy, naturkart, meisebolleverksted og kongledyrverksted for de minste. Mesteparten av sekretariatet, i tillegg til flere frivillige, tok sin tørn på standen som var veldig populær med jevnt høyt besøkstall hele dagen.

Av andre større arrangementer i anledning Friluftslivets år har vi sammen med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) deltatt med bålvafler og naturquiz på Pensjonistenes Holmenkolldag 10. mai. Dette var også et bra arrangement, men lite vervepotensiale, så vi vil neppe stille der igjen.

Under følger bilder fra Naturvernforbundets aktivitetsstand i Tøyenparken under åpningsarrangementet til Friluftslivets år 2015:

Fra Naturvernforbundets bålprat på åpningsarrangementet til Friluftslivets år 2015 i Tøyenparken. Første samtalerunde. Foto: Ole Gunnar Onsjøien

Nye telt gjorde det lett å finne Naturvernforbundets aktivitetsstand under åpningen av Friluftslivets år i Tøyenparken. De gir også nødvendig beskyttelse til utstilling og folk ved regnvær. Foto: Ole Gunnar Onsøien

Enkelt, men populært. Å lage dyr og merkelige vesener av kongler, pinner og fjær er noe spesielt de minste barna setter stor pris på. Kanskje kan det inspirere familier til å finne på flere enkle aktiviteter ute i naturen? Foto: Ole Gunnar Onsøien

Ta-og-føle-på utstilling. Det er mye spennende å både se på og kjenne på fra naturen i skogen.
Foto: Ole Gunnar Onsøien

Meisebolleverksted Det blir ekstra gøy å mate fuglene når man kan lage fuglematen selv. Med litt hjelp fikk alle som ønsket det laget sine egne meiseboller under åpningen av Friluftslivets år. Foto: Ole Gunnar Onsøien

Bålvafler og varm solbærtoddy var veldig populært. Foto: Kristian Aas.

Aktivitetsmidlene for 2015

Aktivitetsmidlene for 2015 var i stor grad øremerket aktiviteter til naturgledeturer i forbindelse med Friluftslivets år 2015, og gjennom en stor bevilgning fra Miljødirektoratet ble det delt ut nesten tre ganger så mye penger til lokal- og fylkeslag som normalt. Det kom inn mange gode søknader, og mange gode aktiviteter ble arrangert ute i organisasjonen. I tillegg til støtten til naturgledeturer arrangerte både Hordaland og Kristiansand en ukes naturskole for jenter.

Organisasjonen har vært godt synlig gjennom hele året, og friluftsliv og naturglede har vært en sentral del av mediesynligheten. Les mer om naturgledesatsingen og aktivitetene i Friluftslivets år 2015 under kapittel 2. Politisk og faglig arbeid, avsnitt om Naturglede på s. 22.

Styrking av Naturvernforbundet i regionene

Naturvernforbundets fylkeslag har heltidsansatte i Hordaland, Rogaland og Oslo og Akershus. I Rogaland har Mostun fått status som våtmarkssenter og i 2015 ble det besluttet at bygget skal oppgraderes. Naturvernforbundet har ansatt egen naturveilder på senteret og det er stor aktivitet. Ordningen med sentralt støttede heltidsansatte regionssekretærer i Trøndelag og Finnmark, Troms og Nordland er videreført. I tillegg er det deltidsansatte i Buskerud, Vestfold og Sogn og Fjordane.

Det ble i 2015 på nytt lyst ut ny regionsatsing, og det kom inn felles søknad fra Telemark, Buskerud, Vestfold og Østfold. Troms fylkeslag gikk inn i regionsatsingen i Nord-Norge igjen sommeren 2015, og

det har vært mye aktivitet i de tre nordligste fylkene. Troms var det fylket med sterkest medlemsvekst i 2015.

I mai 2015 ble Forum for Natur- og friluftsliv (FNF) etablert som egen organisasjon for å ivareta arbeidsgiveransvaret for FNF-koordinatorene rundt om i landet. Naturvernforbundet, sammen med Den Norske Turistforening (DNT), Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), Friluftsrådernes Landsforbund, Norsk Friluftsliv og 4H sitter i styret. Naturvernforbundet er representert ved generalsekretær, og Erling Solvang fra Nordland er vara.

Etter behandling i landsstyret søkte Naturvernforbundet i 2015 medlemskap i Norsk Friluftsliv, men vi er hittil ikke tatt opp som medlem.

Aktive lokallag og fylkeslag

Naturvernforbundet har aktive lokallag i samtlige fylker, og aktive fylkeslag i alle fylker med unntak av Aust-Agder.

I 2015 er det opprettet 8 nye lokallag:

- Oslo Sør (omfatter bydelene Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand)
- Eiker (Buskerud)
- Lyngdal (Vest-Agder, omfatter kommunene Lyngdal, Farsund og Lindesnes)
- Arendal (Aust-Agder)
- Lofoten (Nordland, omfatter kommunene Røst, Sørland, Ramberg, Leknes, Svolvær og Reine)
- Harstad (Troms)
- Stavanger studentlag (Rogaland)
- Naturstudentene i Arktis (Tromsø og studenter tilknyttet UiT – Norges Arktiske Universitet)

Studentarbeid

I 2015 hadde Naturvernforbundet og Natur og Ungdom ni studentlag:

På Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet i Trondheim, Universitetet på Ås, Universitetet i Bodø, Universitetet i Tromsø, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Høyskolen i Sogndal.

Det har gjennom året vært stor aktivitet i flere av lagene og kontakten mellom fylkes- og lokallag i Naturvernforbundet og studentlagene er styrket.

Studentlagene har en representant hver i et studentstyre. I tillegg har studentlagene demokratiske rettigheter i Naturvernforbundet og Natur og Ungdom gjennom representasjon på landsmøtene. I Natur og Ungdom har også studentlagene observatørstatus i landsstyret.

Også i 2015 har studentsatsingen hatt en person ansatt i 30 prosent stilling. Denne stillingen er finansiert av Naturvernforbundet og Natur og Ungdom i fellesskap. Naturvernforbundets studentansvarlig (Anders Haug Larsen) og Natur og Ungdoms to sentralstyremedlemmer med særlig ansvar for studentarbeidet bidrar også i gjennomføringen av arbeidet.

Fra klimaseminalet i Bergen for studenter.

Våren 2015 deltok flere av studentene på felles hyttetur for å bli kjent på tvers av lagene og for diskusjoner og planlegging av fellesaktiviteter. I september ble også Klimaseminalet 2015 arrangert i Bergen, med 150 deltagende studenter.

Organisasjonsbygging - Naturvernskolen

Naturvernskolen skal være et pedagogisk tilbud til Naturvernforbundets medlemmer og tillitsvalgte. Gjennom kurs og en ressursdelingstjeneste på nett skal Naturvernskolen sørge for økt kunnskap og engasjement i hele landet om hvordan jobbe med, og vinne, sine lokale natur og miljøsaker. Nettsidene for aktive medlemmer fikk et løft i 2015, og nå ligger det mange tips og nyttig informasjon ute. Fremdeles gjenstår det en del arbeid, spesielt med nettsidene for Naturvernskolen.

Det har vært flere samlinger for medlemmer, aktive og tillitsvalgte dette året:

- Stort kystseminar i Bodø i slutten av januar.
- Klimaambassadørkurs i Trondheim 23.-25. januar.
- Klima lokalt 14. mars i Oslo om lokalt klimaarbeid.
- Inspirasjonssamling for naturglede 17.-19. april i Son, i nært samarbeid med lokallaget i Vestby. (Se side. 27).
- Samling for aktive og interesserte med tema vann, vind og kraftlinjer 17.april.
- Samling for aktive og interesserte om oppdrett i Alta 3. – 5. oktober.

En samling for fylkesansatte ble arrangert 5. november, dagen før landsmøtet i Sarpsborg.

Naturvernforbundets aller første lederkurs ble avholdt i november 2014, med deltakere fra hele landet. Det planlegges at kurset arrangeres på høsthalvåret i årene som kommer. Det var ønskelig å få til et nytt lederkurs i høst før landsmøtet, men arbeidet med landsmøtet gjorde at dette ble vanskelig å få til. Programmet ble derfor utsatt til januar 2016.

Hvert år arrangerer Naturvernforbundet, i samarbeid med Natur og Ungdom, eget klimaseminar for studenter. 26. september ble «Klimaseminalet 2015» arrangert i Bergen med 150 deltagende studenter.

Organisasjonsbygging – Faste møteplasser

Naturvernforbundet i Hordaland har lyktes godt med å rekruttere nye aktive medlemmer gjennom den faste møteplassen Naturlig onsdag. Naturvernforbundet har lagt til rette for at flere fylkes- og lokallag skal arrangere slike møteplasser. Det har blitt gitt økonomisk støtte til gjennomføringen av møter i Tromsø, Bergen, Trondheim, Stavanger og Drammen.

Indianerfest og utekino i Stavanger

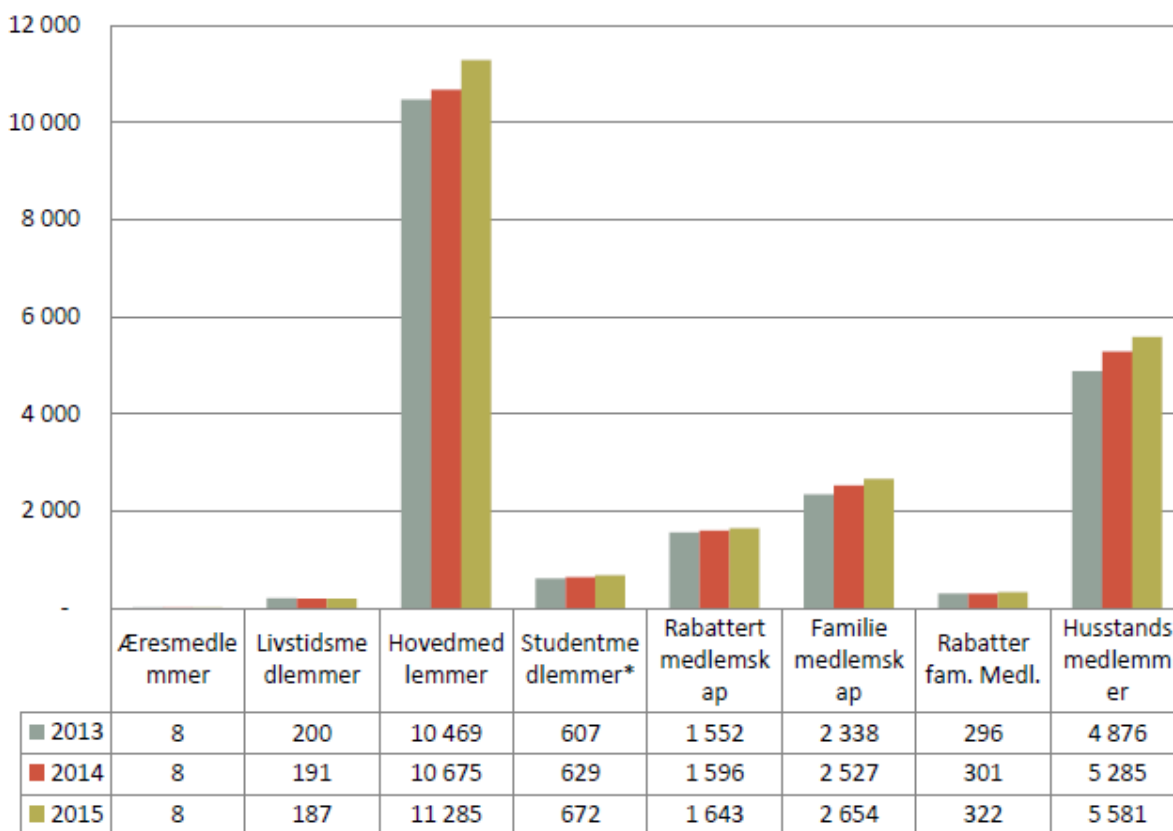

Medlemsutvikling og medlemskap

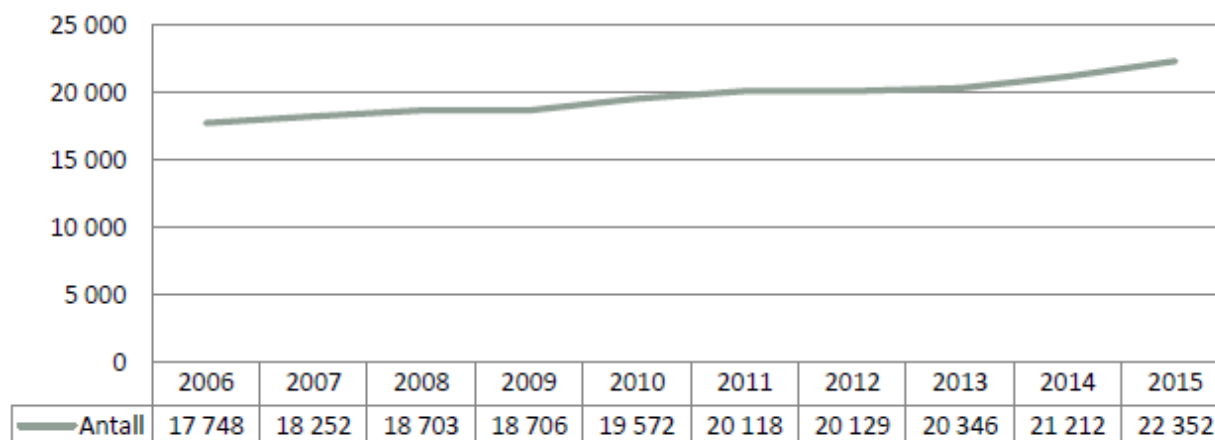
Medlemsvekst i 2016

Vi har i løpet av 2015 hatt en 5,37 % økning i medlemstallet. Fra 21 212 medlemmer ved årsskiftet 2014 – 2015 til 22 352 medlemmer ved årsskiftet i 2015 - 2016. Medlemstallet til Naturvernforbundet har steget jevnt de siste årene fra syttentusen i 2006 til over tjuetotusen ved inngangen til 2016.

Medlemstallet per 31. desember 2015 var 22 352. Det er en økning 1 140 medlemmer sammenliknet med fjoråret.

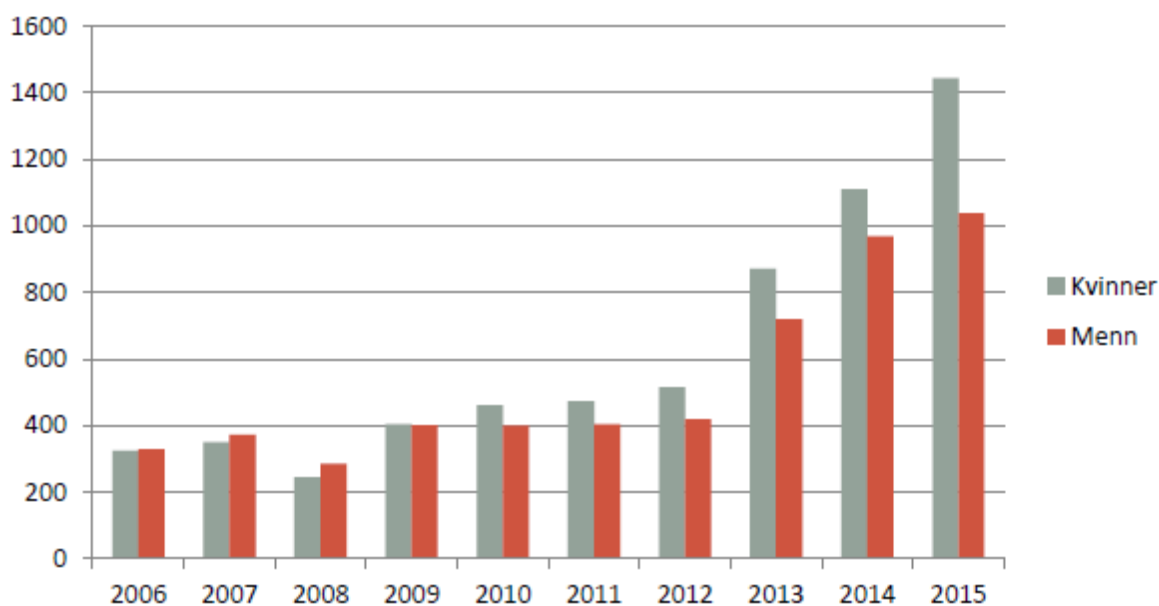

Naturvernforbundet har hatt en jevn økning i medlemmer de siste ti årene.

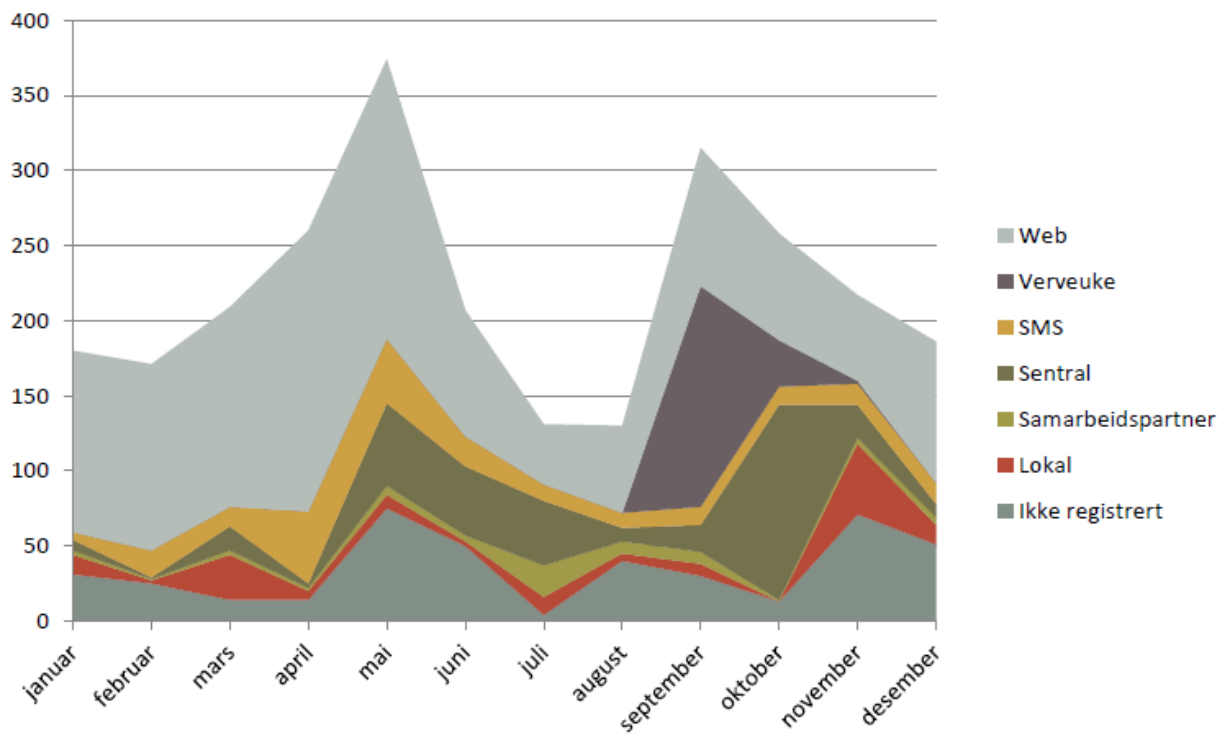
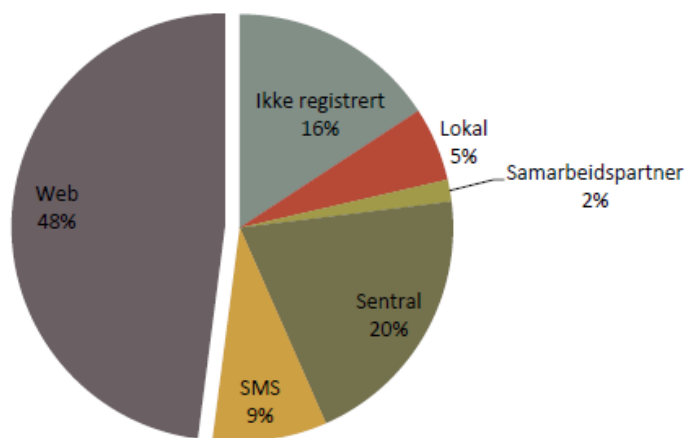
Antallet kvinnelige medlemmer øker også. Fra rundt 2009 rekrutterer Naturvernforbundet flere kvinner enn menn:

Kjønnsfordeling nye medlemmer siste 10 år

De fleste nye medlemmene til Naturvernforbundet melder seg inn via nettsidene:

Kanal/kilder 2015

Nøkkel	Forklaring
Web	Nettinnmeldinger
Verveuke	Innmeldinger under verveuke
SMS	SMS innmeldinger
Sentral	Sentral vernetiltak som telefonverving (TM), «Nei takk til reklame», etc.
Samarbeidspartnere	Via NU, MA, Oljefri, provekjøre, etc.
Lokal	Verving i lokal- og fylkeslag
Ikke registrert	Manglende data, tilknyttet husstandsmedlemskap

Økonomisk støtte

Vinteren 2014-2015 gjorde vi en kampanje via telefon for å rekruttere nye fast givere. Vi kaller gjerne faste givere for naturvenner og dette er givere som støtter med fast beløp via avtalegiro. Dette ga gode resultater og vi fikk endret trenden gjennom mange år med negativ utvikling av inntektene fra fast ivere. I 2015 endte inntektene fra fast givere på 936 348 kr og dette var en økning på 22 % sammenlignet med inntektene i 2014. Ved utgangen av 2015 hadde Naturvernforbundet 947 faste givere.

I løpet av 2015 har vi også testet ut innsamlingsmuligheten via sms, og vi ser at en stor andel støttespillere kommer via nettsiden.

Vi har fortsatt et godt og fruktbart samarbeid med flere næringslivspartnere, og særlig er Statkraft, Norgesgruppen, RENAS og WaterCircles verdsatte partnere som bidrar med god faglig sparring, konkrete samarbeidsprosjekter og økonomisk støtte til vårt arbeid.

Internasjonalt og nordisk samarbeid

I 2015 har vi hatt et tett samarbeid med våre nordiske partnere på flere viktige temaer, som for eksempel de internasjonale klimaforhandlingene, gruvedrift og oppdrett. Våren 2015 dro fem deltagere fra Naturvernforbundet, fire fra Naturskyddsföreningen i Sverige og tre fra Finnish Association for Nature Protection på en felles fire dagers studietur nord i Sverige og Finland. I løpet av turen besøkte de og fikk omvisning i Aitik kobbergruve i Gällivare, LKAB jerngruve i Kirunavaara og Kittilä gullgruve i Kittilä. De besøkte også den nedlagte gruen til Northland Resources i Pajala, og det foreløpig relativt urørte området Rompas, der gruveselskapet Mawson driver leteboring og ønsker å starte opp drift. I løpet av turen ble det arrangert møter og samtaler med lokale aktivister og samiske miljøer som jobber mot miljøødeleggende gruvedrift i nord, og deltagerne fikk utvekslet erfaringer seg imellom. Turen ble avsluttet med et planleggingsmøte om veien framover og hvordan vi kan fortsette det gode samarbeidet. I september arrangerte vi også Nordisk samling i Lofoten med deltagelse fra våre samarbeidspartnere fra Finland, Sverige, Island, Danmark og Færøyene. På møtet utvekslet vi erfaringer fra ulike prosjekter og kampanjer og diskuterte områder for videre samarbeid. Møtet var særlig nyttig for å kunne samkjøre innsatsen opp mot klimaforhandlingene i Paris samt koordinering av vårt samarbeid på gruver. I løpet av samlingen hadde vi også ulike ekskursjoner for å lære om oppdrettsnæring, fiskeriforvaltning og turisme i Lofoten. I tillegg inviterte vi Folkeaksjonen for Oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja for å snakke om den lokale motstanden mot petroleumsvirksomhet.

Naturvernforbundet har i 2015 hatt et tett samarbeid med Friends of the Earth International og Friends of the Earth Europe. I 2015 startet vi blant annet et samarbeid med FoE Europe om en felles kampanje for å gjøre Europa fossilfritt innen 2030. Våren 2015 deltok vi på FoE Europe sitt årsmøte og har også deltatt på flere arbeidsmøter sammen med FoE Europe i forbindelse med de internasjonale klimaforhandlingene og planlegging av kampanje. Også innenfor naturmangfoldarbeidet har vi hatt et godt samarbeid med FoE Europe. Vi sitter i styringsgruppen i biomangfoldnettverket som blant annet jobber med å utvikle en ny «Right to nature»-kampanje, som vi vil kunne knytte til arbeidet med «Naturen – Livsgrunnlaget vårt». FoE Europe har valgt ut kampen for Førdefjorden og de andre norske fjordene mot dumping av gruveavfall som en av de nasjonale kampene de vil løfte internasjonalt. Både FoE Europe, FoE International og mange nasjonale FoE-grupper (spesielt FoE UK og FoE Sveits) har gitt oss uvurderlig hjelp og støtte i dette arbeidet.

2) Politisk og faglig arbeid

Naturglede

Naturvernforbundet ønsket å benytte anledningen Friluftslivets år 2015 (FÅ15) til å løfte organisasjonens satsing på naturglede. Vi søkte og fikk tilsagn både fra Miljødirektoratet og Sparebankstiftelsen DNB til henholdsvis turer og utstyr. Mye av midlene ble viderefordelt til lokal- og fylkeslag gjennom aktivitetsstøtte og utstyr, og under følger en oppsummering av de fleste turene som har blitt gjennomført med sentral støtte.

Mål for året var:

Gjennom året vil vi løfte frem det enkle og nære friluftslivet og sette naturverdiene og gleden over disse i fokus. Dette vil vi gjøre gjennom å arrangere inspirerende naturgledeturer med utgangspunkt i folks nærnatur. Naturgledeturene skal gi gode naturopplevelser, naturkunnskap og økt trygghet i naturen, og legge grunnlaget for videre aktivitet. Det er et mål at alle lokallag i Naturvernforbundet som ønsker det skal få hjelp og støtte til å arrangere naturgledeturer i nærmiljøet i 2015, samt at det skal arrangeres turer i alle landets fylker. Med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB er målet at kunnskapsutveksling, kapasitetsbygging og investering i skikkelig utstyr skal gjøre det mulig å videreføre denne satsingen også i de kommende årene.

Naturvernforbundets aktiviteter oppsummert

- Naturgledeturer over hele landet
- Naturskole for jenter i Kristiansand og Bergen
- Utviklet aktivitetsstand og naturgledeutstilling (se side 6)
- Deltatt på åpningen og andre store sentrale arrangementer i FÅ15 (se bl.a. s. 10)
- Inspirasjonssamling for Naturglede
- Utstyrspakker til lokal- og fylkeslag (se side 7)
- Deltaking i referansegruppe for FÅ15
- Mobilisert til natt i naturen
- Nettsider med inspirasjon og aktivitetskalender (se side 9)

Noen nøkkeltall

Turer og arrangementer arrangert med direkte støtte fra Miljødirektoratet: ca. 95.

Turer arrangert totalt: Sannsynligvis minst dobbelt så mange.

Lokal- og fylkeslag som har fått økonomisk støtte til turer: 25.

Utstyrspakker sendt til lokal- og fylkeslag: 42.

Antall personer som har hatt glede av arrangementene: ca. 12 000.

Natt i naturen

Naturvernforbundet oppfordret våre lokal- og fylkeslag til å delta på åpningen og andre store sentrale arrangementer i FÅ15. Ett av arrangementene det ble oppfordret til å delta på var Natt i naturen, og her er noen av svarene på utfordringen:

Naturvernforbundet og Miljøagentene i Oslo Sør fikk 4 barnefamilier med seg på Natt i naturen ved Kroktjern i Østmarka lørdag 5. september. Der teltet de ved vannet og gikk på oppdagelsestur i området. Turen ga mulighet til å lære barna om å sette opp telt, sove ute og oppholde seg i naturen et helt døgn med matlaging og alt som hører med.

Voss Naturvernlag arrangerte sammen med Voss Utferdslag, overnattingscamp på Løne med ca. 50 deltagere. Ingredienser: Botanisk vandring, fint vær, bålkos og steking av pinnebrød.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

Solen skinte da små og store var i full aktivitet med Eliasbåten, fiske, kajakk, natursti og snekring av fuglekasser på Sanden i Naustdal. Da mørket la seg var det grilling, servering av bålcaffe og brødkake. 20 interesserte tilhørere deltok på Flaggermusnatt med Johannes Anonby v/ Fylkesmannens kontor, og fikk servert Lakris flaggermus og høre flaggermuslyder. Flaggermus kom også til arrangementet som ble avsluttet med overnatting under en fantastisk stjernehimmel.

Naturvernforbundet i Troms hadde aktivitetsdag knyttet til #nattinaturen. I løpet av en søndags formiddag fikk nærmere 70 barn og unge forsøkt seg som naturforskere med lupe, garn og hov. Dette foregikk ved Rundvannet, under et fellesarrangement med DNT, FNF, NJFF og den lokale speidergruppa.

Naturgledeturer for minoritetsgrupper

Lokal- og fylkeslag som søkte om aktivitetsstøtte ble oppfordret til å ha minoriteter som en viktig målgruppe. Her er noen av arrangementene der dette var spesielt vellykket:

Naturvernforbundet i Bodø arrangerte to aktivitetsdager sammen med Bodø Voksenopplæring (BVO):

Ski- og aktivitetsdag på Bestemorenga

Ca. 150 deltakere ble introdusert til området Bestemorenga som et alternativt turområde for familier. Deltakerne fikk prøve å gå på ski, noe de syntes var både vanskelig og moro. I tillegg hadde BVO anskaffet noen akematter og rumpeakebrett slik at akebakken kunne prøves ut. Dette til stor glede. I gapahukene ble det fyrt bål og alle koste seg med medbrakt mat. Været var flott og temperaturen fin, slik at ingen frøs selv om det var full vinter.

Aktivitetsdag på Vatnlia leirsted

Ca. 110 deltakere ble introdusert til det området Bodø kommune bruker som leirskole for grunnskoleelevene i kommunen. Deltakerne ble delt opp i grupper der den ene gruppen brukte dagen til å lære seg å rappellere i en fjellvegg. En annen gruppe gikk en lengre tur langs Vatnvatn, mens en tredje gruppe fikk padle kano. Den siste gruppen laget stekte gakkobrød på ei grue både inne i en stor lavvo og ute på leirplassen. Denne gruppen hadde i tillegg aktiviteter som bueskyting, ballspill og andre småspill. Dagen startet med pøsregn, men etter en times tid gav regnet seg og sola tittet frem. Det ble en fantastisk flott dag med mye positiv aktivitet.

Alnaskolens unge ledere

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

samarbeidet med Alnaskolen om en overnattingstur på Grønlihytta og frilftsaktiviteter for deres "Unge ledere". Alle deltakerne på turen hadde innvandrerbakgrunn. Ungdommene var mellom 12 og 22 år, noen av dem hadde gjennomført Alnaskolens Unge leder-kurs, andre var i gang, mens noen hadde ikke startet ennå. De fleste av deltakerne hadde liten eller ingen erfaring med friluftsliv fra før. Det var lagt vekt på positive opplevelser, der hver enkelt fikk utfordre sine egne grenser og fikk erfaring med ulike sider ved friluftsliv i skogen. Tilbakemeldingene fra deltakerne var positive og fra Alnaskolens side ble det gitt uttrykk for at de ville være interessert i å samarbeide om tur og opplegg på et senere tidspunkt – kanskje med litt mer fordypning for noen av ungdomslederne som kunne tenke seg å lede frilftsaktiviteter selv.

Familietur i Søgne

Naturvernforbundet i Søgne arrangerte familietur til Roligheta den 5. september i samarbeid med Frivillighetssentralen i Søgne. De rapporterer om en svært koselig dag med ca. 20 nye og gamle Søgneboere. Det ble plukket bær og sopp, og servert hjemmelaget hylleblomstsaff og ripssaff. Pølser og pinnebrød ble stekt på bålet.

Inspirasjonssamling for naturglede

Hva er naturglede, hvor stor verdi har den og hvordan sprer vi naturglede best mulig? Dette var temaet for inspirasjonssamlingen for naturglede som Naturvernforbundet arrangerte i Son 17.-19. april 2015, med god hjelp fra lokallaget i Vestby. Deltakerne var frivillige i lokal- og fylkeslag fra store deler av landet som ønskte å utveksle erfaringer og få inspirasjon til å arrangere egne naturgledeturer i Friluftslivets år.

Deltakerne på samlingen fikk også hver sin naturgledesekk sponset av Sparebankstiftelsen DNB, med utstyr som er nyttig å ha for en turleder som skal ha med grupper ut på naturgledetur. (se side 8).

Kråkesafari og trilletter i Rogaland

Naturvernforbundet i Rogaland hadde stor suksess med sine to kråkesafarier med utekino ved Mosvatnet i Stavanger i februar 2015. Deltakerne fikk lære mer om, se og oppleve, de over 15 000 kråkene som overnatter i trærne like over turstien. Safarien ble avsluttet med kafé og utekino med premiere på en naturfilm om Mosvatnet. Det kom i overkant av 500 deltakere til sammen.

Naturvernforbundet i Rogaland har også arrangert fire trilletter rundt Mosvatnet. Mosvatnet er et svært populært turområde for foreldre på trilletter, men få vet noe særlig om hva som faktisk finnes av natur rundt vannet. Derfor inviterte vi til guidede naturgledeturer rundt vannet – med barselstreff og kafé på Mostun natursenter etterpå. Det var ca. 100 deltakere totalt på trilleturene.

Skogturer i Elverum og Åmot

Naturvernforbundet i Elverum og Åmot arrangerte tre opplevelsesturer i de siste restene av gammel og biologisk viktig naturskog innenfor regionen Åmot, Elverum og Våler. Naturguider med biologisk kompetanse orienterte om naturkvalitetene i områdene. 19 deltagere.

Aktivitetsdager for familier i Oslo

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har arrangert familiesøndagstur til Lutvann med fiskeing, bål og eventyr, og to aktivitetsdager på Frønsvollen med til sammen 120 deltagere. Lokallaget Oslo Sør har i tillegg arrangert båldager, villblomstens dag og strandryddetur.

Litt dugnad må til

Torsdag 27. august gikk den første lukedugnaden av stabelen i det flerårige prosjektet som har til formål å stanse den raske utbredelsen av fremmede planter i Nedre Eiker i Buskerud. Målet var å fjerne Kanadagullris fra det mye brukte friluftsområdet rundt tjernet. På formiddagen fikk de besøk av en begeistret skoleklasse som arbeidet i smågrupper sammen med hver sin voksne veileder fra **Naturvernforbundet i Eiker** og Botanisk forening. På ettermiddagen kom folk og familier fra nærområdet og lukte fram til de ble overfalt av et voldsomt tordenvær som satte et uforglemmelig punktum for en vellykket dugnad.

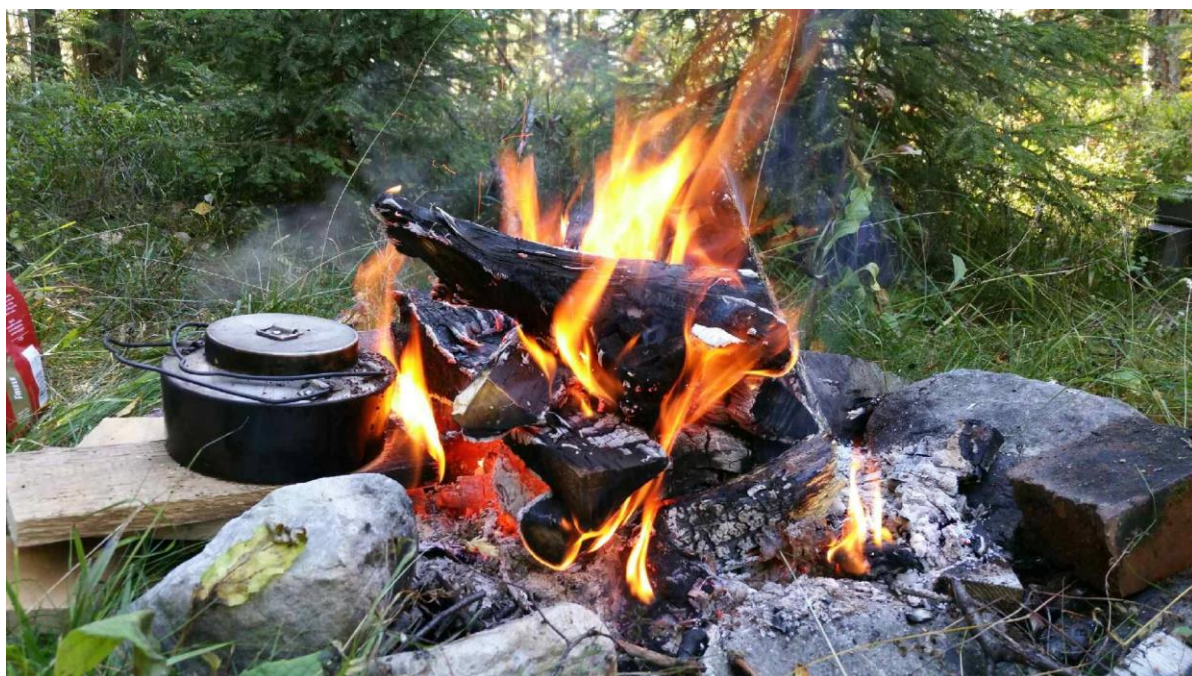

Naturvernforbundet i Orklaregionen samlet 30 personer til dugnad med slått, raking og rydding på den nedlagte fjellgården de har oppgradert i samarbeid med Grytdalens venner.

Vikinger og drager i Gjøvik Toten Land

Naturvernforbundet i Gjøvik Toten Land har deltatt på fem ulike aktivitetsdager og naturgledeturer i løpet av Friluftslivets år. De har hatt natursti, geologistand og teltjakt. Inspirert av fylkeslaget i Østfold har de ved flere anledninger arrangert "Din nabo er en drage". Til sammen kom det ca. 3700 deltagere på disse arrangementene.

Over 100 personer var innom, og kaffekjelen jobbet på spreng under arrangementen av den store teltjakten på Hovdetoppen.

Fugler i mange varianter

Vi tror at kunnskap om det du ser, hører, lukter og opplever i naturen gir friluftsopplevelsen en større verdi. Alle kan bli fascinert av fuglesangen om våren, men det gir ekstra glede når du kjenner igjen bokfinkens triller og ønsker den velkommen tilbake neste vår. Derfor har mange lokallag arrangert fugleturer gjennom året.

Naturvernforbundet i Skedsmo har arrangert både fuglesangtur til Farshatten og nattsangertur ved Stilla, der deltagerne fikk høre nattergalen.

Lokallaget i Oppegård arrangerte fugletur på Svartskog i samarbeid med Norsk ornitologisk forening.

Naturvernforbundet i Hedmark stilte opp med konkurranser, fuglekassesnekring, fugletitting og demonstrasjon av fuglemerking for 100 personer på Fuglenes dag.

Naturvernforbundet i Midt-Telemark arrangerte sin årlige fugletur i mai.

Fugletur var i tillegg en av aktivitetene deltagerne på Inspirasjonssamlingen for naturglede fikk oppleve, og lære mer om hvordan man kan arrangere.

Matfestival i Tromsø

Naturvernforbundet i Troms viste fram livet i havet under Matfestivalen SMAK og Barnas matfestival under Forskningsdagene i Tromsø. Mer enn 100 barn fikk forsøke seg som naturforskere med lupar og hov, og fikk i tillegg forsøke seg som fiskere ved å «fiske» søppel opp fra «havet». Havkassen i den nye naturutstillingen var også en stor suksess blant både barn og voksne.

Allsidig naturglede i Nordland

Naturvernforbundet i Nordland har gjennomført 8 naturgledeturer i løpet av året. De har blant annet arrangert hvalsafari og deltatt på Natt i naturen. De har besøkt Kalvvatnan, Valenmoen i Susendal, Ramskjellvatnet, Slåttemark på Langøya i Hadsel, Kabelvåg og Vest-Lofoten nasjonalpark. De har samarbeidet med Miljøagentene, Reinbeitedistriktene og Kvalsafari AS, og hatt aktiviteter for både små og store. Totalt har rundt 220 personer deltatt på turene. De holder på å lære opp egne naturguider som kan videreføre arbeidet med Naturgledeturer i årene som kommer.

Hval er nærnatur i nord. Her kaprer flere seg et blinkskudd fra hvalsafari utenfor Andenes. 15 barn og 23 voksne deltok på turen.

Kyst og fjell i Sør-Varanger

Det ble en flott formiddag for små og store, med fantastisk vær, da **Miljøagentene og Naturvernforbundet i Sør-Varanger** arrangerte familietur med båt til Gamneset.

Flere kunne tenkt seg å delta enn de 55 passasjerene MS Per Gynt kunne ta. Deltakerne fikk tatt helleristningene nærmere i øyensyn, og dykkere tok opp spennende dyr som barna fikk se på i provisoriske akvarier. Det var også bål og pølsegrilling.

På en av de første tørre finværsdagene denne ellers kjølige våren, ble tursesongen opp til Appelsinsteinen i Kirkenes nær-friluftslivsområde markert med et familiearrangement. 60 personer, hvorav 35 var barn og unge, deltok i natursti og bålkos og fikk med seg Bestemorgruppas Appelsinsteinkrus eller Naturvernforbundets premier tilbake. Miljøagentene stod for naturstispørsmålene og møtte med små og store miljøagenter til trivelig og livlig treff.

Du må være innlogget for å få tilgang til alle nyheter! [Logg inn](#) eller [opprett brukerkonto](#)

SØR-VARANGER AVIS FINLAND 50 RUSSLAND 12

Aktuelt Arkiv Annonsering Abonnere E-avis Sør-Varanger Avis Kontakt oss Været

Siste nytt [Nyheter](#) [VALG 2015](#) [Sport](#) [Kultur](#) [Næringsliv](#) [Politikk](#) [Reportasjer](#) [Leder](#) [Sanksjonskrigen](#)

TRIVSEL: Det blir natursti, bål og frisel på Appelsinsteinen torsdag. (Arkivfoto: Yngve Granvik)

Familedag på Appelsinsteinen

Frister med natursti for barn og bålkos idag, torsdag ettermiddag.

Mest lest

- Ble re
- Video
- Høybi
- Tre st
- 2 300
- Sai-V
- Brann

NØKKE

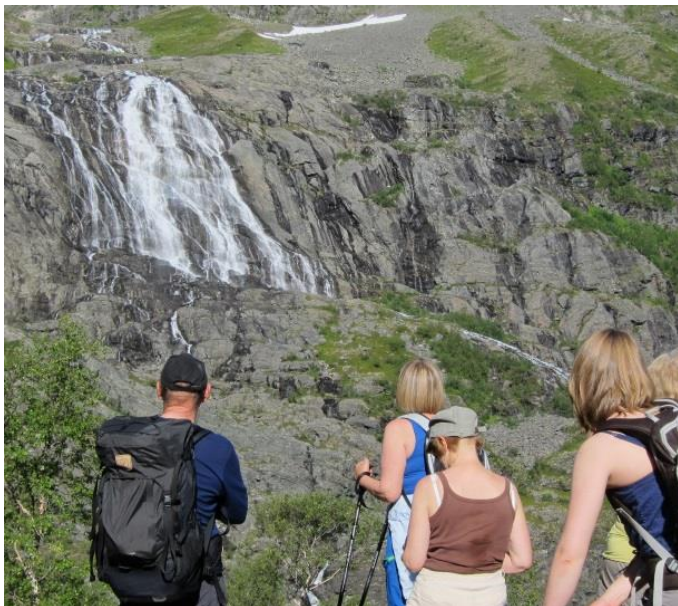
FRILUFT:

Bee

Sog
Høyre
for n

Dro
Ops

Der nøkken og fossekallen bor

Naturvernforbundet i Troms har i tillegg til Matfestival og Natt i naturen arrangert tre fossevandringar. Her representert ved flott fossenatur fra Stordalelva, i Sørfjorden, Moskavuotna, indre Ullsfjord, Tromsø kommune.

Elvekajakk var en av ingrediensene da Ottaelvens dag ble arrangert av **Naturvernforbundet i Oppland** i samarbeid med aksjonsgruppa Vern Nedre Otta. Omtrent 50 personer deltok. Oppland har også arrangert tur langs Vinda i samarbeid med **Naturvernforbundet i Valdres**.

Naturvernforbundet i Kristiansand arrangerte naturlostur i Otra Elvepark med 24 deltagere. Tema var botanikk og politikk.

Søpla skal vekk!

Naturvernforbundet i Oppegård arrangerte strandrydding sammen med Miljøagentene 10. juni på Ingierstrand. **Også Naturvernforbundet i Østfold** og flere andre lag var med på Den store strandryddedagen.

Naturvernforbundet i Skedsmo sto for en av flere ryddeturer i naturen. Her er resultatet av ryddeaksjonen i samarbeid med Vardeåsen Storvel.

Kultur og natur i Fonndalen

Naturvernforbundet i Salten arrangerte sammen med Fonndalens venner dagstur til Fonndalen. Deltagerne fikk bli med på båttur over fjorden, historisk orientering om Fonndal gård og tur til Fonndalsbreen med egen geologiekspert. På båten fra Engenbrygga til Holandsvika var det mange godord om dagen, og håp om snarlig gjensyn med denne fantastiske naturperlen.

Naturglede i Trøndelag

Naturvernforbundet i Trøndelag arrangerte totalt ni naturgledeturer i Friluftslivets år, med til sammen rundt 250 deltagere. Den overordnede målsetningen med prosjektet var å bidra til å øke bevisstheten i Trøndelag om verdifulle naturområder som finnes i nærheten av der folk bor. Dette vil på sikt kunne bidra til bedre folkehelse og til å øke oppslutning om bevaring av verdifulle naturområder.

På en særdeles varm dag, 23. august 2015, samlet **Naturvernforbundet i Verdal og Nord-Trøndelag** en fin gjeng på over tjue personer med store og små i fjæra for å undersøke hvilken liv og røre som var å finne under tang, steiner og i vannet. Med håver, hender og kar ble det funnet mye som fanget interesse. For eksempel tanglopper, taskekrabber, grisetang og fingertare, som ble lagt i akvariene så alle kunne se og studere dem nærmere.

Opplevelsesturer i Hordaland

Naturvernforbundet i Hordaland har også stått for ni naturgledeturer og arrangementer i løpet av året. De har vist fram naturen både i og utenfor byen, på fjellet, langs kysten, ved elver og vann. De har vist fram Kanadaskogens skjulte skatter og natur- og friluftsområder på Smøråsfjellet, de har besøkt Folgefonna og Skomakerdiket, dratt på sprellende naturgledetur langs Arnaelva, fisket og jaktet på regnskog. De har lagt vekt på lette turtraséer for folk i alle aldre, og steder som er en kort busstur unna. Til sammen har de fått med seg rundt 230 personer ut på tur, og de ønsker å fortsette denne satsingen.

Her fra Naturgledeturen «Elvemuslingen mot strømmen - byens eldste innbygger».

Deltakere studerer elvemusling. Foto: Mona Maria Løberg

Der dragene bor

Tradisjon tro arrangerte **Naturvernforbundet i Østfold** «Din nabo er en drage» også i år. De tok turen til Skarpnorddammen for å se hvilke drager barna kunne finne i dammen. I fint vær fant mange turen til dammen og mange rare dyr ble fisket opp og vist frem. Også andre lag har blitt inspirert av Østfold sitt arrangement, og **Hedmark, Trøndelag og Skedsmo** er blant de andre lagene som har latt folk lete etter drager og småkryp i Friluftslivets år. Med alle «Småkrypsafaripakkene» som har gått ut til lokal- og fylkeslag forventer vi at antallet slike arrangementer vil øke enda mer i årene som kommer.

Tur eller motorvei?

Storsatsingen til **Naturvernforbundet i Kristiansand** var en søndagstur med naturloser inn fra fire forskjellige steder i Vågsbygdskauen. Turfolket møttes på Bjørkedalsheia til felles rast med musikk og taler. 400 mennesker tok turen i finværet, og det var alt fra 2-åringer i bære-meis til 80-åringer med stokk. Målet for turen var å vise den store motstanden mot ny firefelts motorvei som vil ødelegge turløyper og badevann. *Fotograf: Lars Verket.*

En annerledes naturopplevelse

Sammen med Miljøagentene og Kunst i natur arrangerte **Naturvernforbundet i Rauma** Gong Puja i Vengesdalen i Rauma under Norsk Fjellfestival. Været var veldig vått og kaldt, men likevel fikk de 28 personer med på en natt i naturen med 7 timers Gongkonsert. Et spennende arrangement både fordi dette aldri har blitt gjort utendørs før, og en spennende måte å vise alternativ bruk av naturen på.

Levende kyst

Naturvernforbundet i Østfold var ett av flere lag som arrangerte strand- eller bryggeaktiviteter i Friluftslivets år.

Det var yrende liv på brygga i Skjærhalden søndag 5. juli. I underkant av 1300 barn og voksne tok turen til Skjærhalden brygge, trass i den heftige sommervarmen. Naturvernforbundet i Østfold arrangerte sitt Levende Kystarrangement i samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd, Ytre Hvaler Nasjonalpark, Hvaler kommune og Skjærgårdstjenesten. Målet med dagen er å sette fokus på den sårbare kystnaturen, og få barn og voksne engasjert i det mangfoldige dyre- og plantelivet. Den beste måten å gjøre det på er ved å gi alle et morsomt og lærerikt møte med livet i havet.

Stor aktivitet for Bymarka i Arendal

Naturvernforbundets nystartede lokallag i Arendal har deltatt på flere store aktivitetsdager og markeringer i forbindelse med arbeidet for å bevare bymarka i Arendal. Til sammen estimerer de at 400 mennesker har deltatt på arrangementer som Naturens dag på Bjørnebo, Markadagen, Sykkeltur med Abid Raja og Den store Bymarka-markeringen.

Naturens dag på Bjørnebo: Et samarbeid mellom flere organisasjoner. Særlig fokus på barn, natur og dyr. Naturvernforbundet arrangerte guidede turer i Bymarka for å vise bl.a. kulturminner, ferskvann med ørret, spikket seljefløyer og fortalte om de kommende inngrep ved bygging av ny E18 i området.

Markadagen: Naturvernforbundet og Bevar Arendal Bymark arrangerte Markadagen i Bymarka for både barn og voksne. Det ble arrangert guidede turer som tok for seg stedsnavn, arts mangfold og kulturminner samt at det ble holdt appellerer, verveaktiviteter og markering av friluftslivets år.

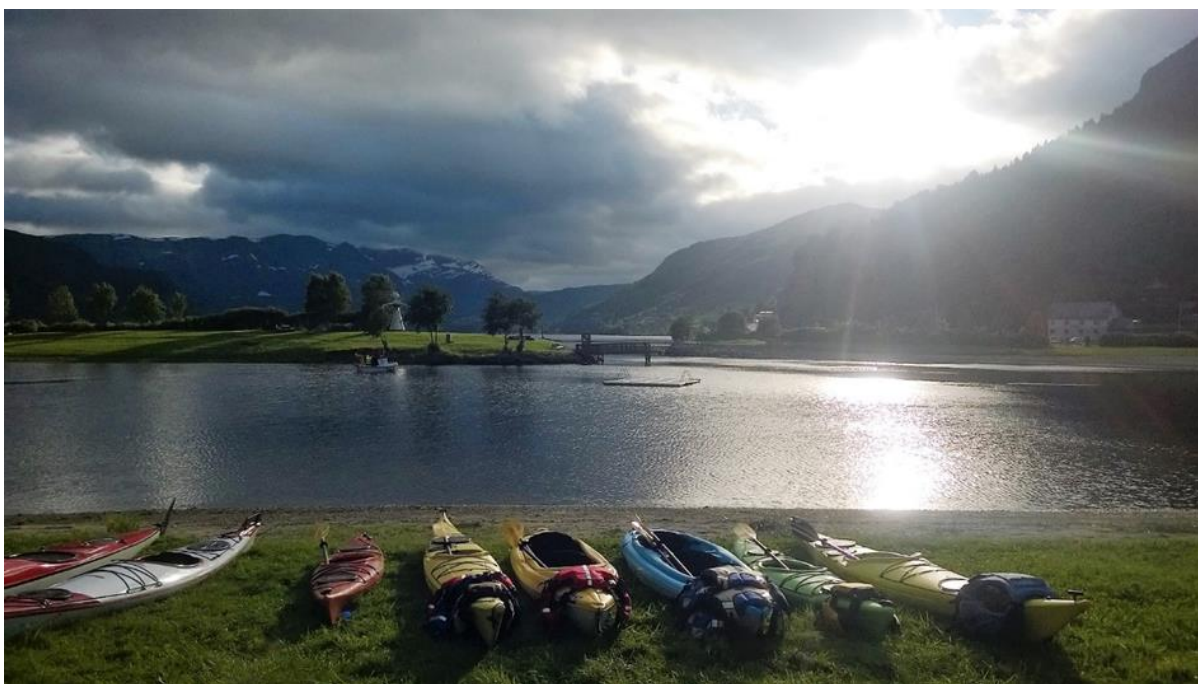
Sykkeltur med Abid Raja: Viste ham lokale naturområder og fortalte ham om Bymarka-saken i anledning Friluftslivets år.

Den store Bymarka-markeringen: Over 100 personer på guidede turer i Bymarka. Både barn og voksne. Det var informasjon om kommende E18-trasé, kulturminner, ferskvannsaktiviteter, grilling og appeller. Vi filmet også Bymarka fra oven, ettersom det trolig er siste gang man vil se Bymarka som den har fremstått i alle år.

Aktiviteter i Sogn og Fjordane

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har arrangert flere naturgledeturer og større arrangementer blant annet i forbindelse med verdens miljødag, bilfri dag og natt i naturen. De har hatt blomstervandring i Luster og invitert barnefamilier på «Blå eventyr» i Bulandet.

Naturskole for jenter

Jenter i alderen 10-13 år er en gruppe som ofte er lite aktive brukere av naturen. Vi tror at en egen jentesatsing kan bidra til å øke interessen for natur og friluftsliv i denne aldersgruppen. Derfor prøvde vi ut to opplegg med egne naturskoler for jenter i Friluftslivets år. I **Bergen** ble dette arrangert som en del av Friluftsrådenes større satsing på friluftsskoler, mens opplegget i **Kristiansand** ble en frittstående satsing med mer tur og mindre skole. Målet var at naturskolen skal gi jentene enkel friluftslivskunnskap og kunnskap om naturen, samt gode opplevelser og inspirasjon for å fortsette å bruke naturen aktivt til aktiviteter i fritiden.

Naturjentene i Bergen

Ved inngangen til sommeren 2015 opplevde 13 jenter i løpet av tre dagsturer og en overnattingstur et lite sommereventyr i Bergens nærmatur. De lærte om biologi og friluftsliv, mens de fikk kjenne på gleden av å være nær naturen sammen med andre, da de deltok på **Naturvernforbundet Hordaland** sitt arrangement Friluftskolen naTURjentene. Etter en ellers fuktig vår, spilte til og med de lunefulle vestlandske værgudene på lag, da jentene sammen med turledere Sigrid Skrivervik Bruvoll og Malin Jacob, fikk en minne- og lærerik naturopplevelse denne sommeren.

Turjentene i Kristiansand

For andre gang arrangerte **Naturvernforbundet i Kristiansand** "Turjentene", et sommerkurs i biologi og friluftsliv for jenter. Tre kursholdere og 17 jenter i fjerde, femte og sjette klasse ble i løpet av tre dagsturer og en overnattingstur kjent med både hverandre og naturen og friluftslivsmulighetene rundt Kristiansand.

Klimaskirenn

10. januar 2015 arrangerte Naturvernforbundet sammen med Miljøagentene klimaskirenn for hele familien på Skullerud i Oslo. Ute var det skirenn med rebus for barna og bål med pinnebrød. Inne på Skullerudstua var det arrangement om hvordan klimaendringene påvirker fremtidens vintre. Til sammen var det ca. 100 deltagere på arrangementet som var en del av Klimafestivalen § 112.

Redusert oljeleting

I oljearbeidet har Naturvernforbundet jobbet aktivt for å hindre tildeling av oljeblokker i sårbare havområder gjennom 23. konsesjonsrunde og fulgt prosessen med oppdatering av iskanten. Vi har blant annet hatt møter med Jonas Gahr Støre og energi- og miljøkomiteen på Stortinget om iskanten og har fått en rekke presseoppslag og kronikker på trykk. I forbindelse med Tine Sundtofts vedtak om å flytte iskanten lanserte vi også kampanjen #sistesnømann på sosiale medier. Snømennene har blitt brukt som illustrasjon til iskantdebatten i en rekke medier. I juni 2015 ble Stortingsmeldingen med oppdatering av iskanten avvist av Stortinget, blant annet etter press fra en samlet miljøbevegelse. I arbeidet for oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja samarbeider vi tett sammen med Folkeaksjonen og Natur og Ungdom. Vi har arrangert nasjonal vardebrenning sammen med Folkeaksjonen og organisert «Folkefest for oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja» i forbindelse med Arbeiderpartiet sitt landsmøte. Arrangementet fikk god dekning av nasjonale medier og over 500 fremmøtte.

Naturvernforbundets havrettsbord var populært under Folkefesten for et oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja

13. mars i år, arrangerte Naturvernforbundet sammen med fagbevegelse, miljøbevegelse og kirken konferansen «Broen til framtiden» på Folkets hus. Det var over 500 deltakere og mange fra Naturvernforbundet tilstede. Lars Haltbrekken deltok i samtale med biskop Ingeborg Midttømme og leder i Handel og Kontor, Trine Lise Sundnes. På konferansen ble det overrakt 10 000 underskrifter med budskapet «Brems norsk oljeutvinning – 100 000 klimajobber nå».

Når det gjelder oljearbeidet i sør har vi fokusert på opprydningen av oljesølet i Niger-deltaet og at oljeselskapene skal betale kompensasjon til befolkningen. I april lanserte vi en kortfilm og en informasjonskampanje for å få oljefondet til å ta ansvar for sine investeringer i oljeselskapene Shell og Eni. Hittil har 27 258 personer har sett videoen. Artikkel på nett har blitt lest av 73 900 personer og er delt 240 ganger.

En rik og mangfoldig natur

Rovdyr

I 2015 har vi fulgt arbeidet med den nasjonale prosessen om nytt forlik omkring bestandsmålet for ulv. Vi har høsten 2015 også fulgt opp arbeidet med råd om forvaltning av kongeørn. I disse prosessene har vi ved flere anledninger gitt kunnskapsbaserte innspill til de sentrale aktørene, både gjennom direkte møter, gjennom skriftlige innspill og i media.

Nasjonalt er vi den eneste organisasjonen på naturvernssiden som arbeider inn mot flere av rovdyrnemndene. Vi deltar på jevnlig nemndsmøter i region 6 og bidrar med kunnskapsbaserte innspill til den pågående forvaltningen. Dette for å bidra til å sikre en bedre og konfliktdempende oppfølging av rovdyrforliket, til det beste for rovdyrene. Vi har også deltatt på et åpent møte i rovviltnemnd 3.

Vi deltar også i rådgivende arbeid inn mot to av de nasjonale rovdysentrene, men det er bare rovdysenteret i Flå som har avholdt dagsmøte i løpet av året.

Vi har deltatt på to todagersmøter i kontaktutvalget for rovdysaker. Vi var seks personer fra Naturvernforbundet som deltok på det årlige rovviltseminaret på Hamar, arrangert av Natur, plan og Utvikling v/Lisbet Baklid. Der deltok fagleder Arnodd Håpnæs i Naturvernforbundet i paneldebatten.

I tillegg har vi også i 2015 hatt en rekke utspill, debatter og aktiviteter i media. Vi deltok i en times lang TV-sendt rovdyrdebatt under elgfestivalen i Trysil i august, der vi også hadde foredrag på selve konferansen. Vi har ellers deltatt i flere radiodebatter om rovdyr og for øvrig også hatt en høy medieaktivitet.

I 2015 har vi særlig vært engasjert i følgende saker:

- Vi har deltatt i en rekke rovviltnemndsmøter i flere regioner også i 2015.
- Vi deltar i de aller fleste relevante seminarer og møteplasser om rovdyr. Vi har deltatt på to todagersmøter i Kontaktutvalget, den årlige nasjonale rovdyrkonferansen på Hamar og på elgfestival i Trysil
- Vi har gitt innspill knyttet til ulvesone og nytt bestandsmål for ulv i samarbeid med WWF og Foreningen våre rovdyr. Vi har i fellesskap fulgt opp våre innspill på ulike måter, både politisk og i media.
- Samarbeid med rovdysenteret på Flå. Undertegnede er med i rådgivende utvalg.
- Naturvernforbundet har et godt etablert rovdyrutvalg med ni aktive deltakere som jevnlig utveksler erfaringer. Dette omfatter alt fra fastsetting av fellingskvoter, diskusjoner og innspill til forvaltningsplaner, og ikke minst oppfølging og eventuell påklaging av vedtak som gjøres. Også i 2015 har vi gitt en rekke innspill til forvaltningen gjennom påklaging av fellingsvedtak og andre konkrete innspill.
- I oktober overleverte vi sammen med WWF og Foreningen våre rovdyr over 29.000 underskrifter til Stortinget med krav om en levedyktig ulvebestand:
http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_arter/rovdyr/krever-levedyktig-ulvebestand-article34210-747.html
- Flere viktige saker knyttet til ulv og ulveforvaltning, se:
http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_arter/rovdyr/jubler-over-nytt-valpekull-i-marka-article33797-747.html

http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_arter/rovdyr/har-ingen-myndighet-article33732-747.html

- Gaupe ble oppjustert på Rødlista 2015, vi laget egen pressemelding og stor Facebook-sak i november samt kronikk og mediasaker i april:
http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_arter/rovdyr/1100-gauper-skutt-siste-tolv-ar-article33212-747.html
- Vi har også gitt innspill i arbeidet om koordinering av forvaltningen av den sørvestlige jervebestanden (brev til rovviltregion 3, 5 og 6).
- Vi engasjerte oss også gjennom brev og henstillinger til rovviltneemnd 6 og Klima- og miljødepartementet om å stanse lisensjakt på ulv, da den genetisk viktige vandreende ulven beveget seg inn mot Norge. Dessverre ble ulven felt ulovlig i Trysil rett før jul.

I oktober overrakte vi sammen med WWF og Foreningen våre Rovdyr nesten 30.000 underskrifter til Stortingets energi- og miljøkomité, for å bevare ulven i Norge:

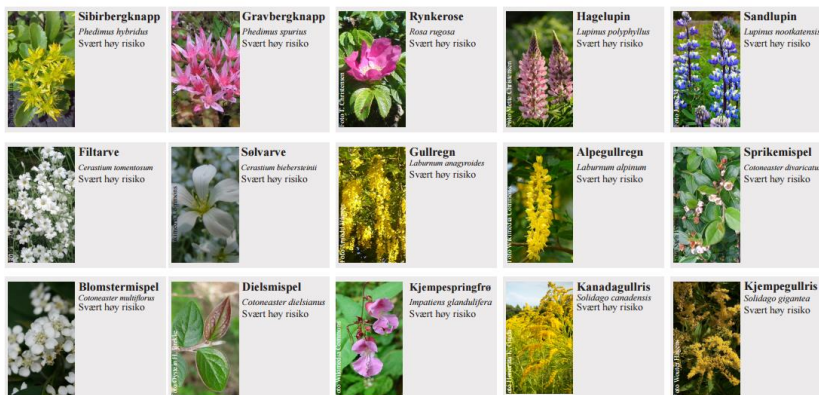
Fremmede arter

Naturvernforbundet jobbet inn mot prosessen med ny forskrift om fremmede arter, som kom i juni 2015. Vi hadde en kronikk på trykk i flere aviser, blant annet Nationen, i anledning forskriften. Vi laget også en plakat med bilder og info om de artene som ble forbudt innført gjennom den nye forskriften:

Pøbelplantene

Har du svartelistede planter i din hage? Disse plantene blir snart forbudt å innføre til Norge. Ifølge Artsdatabanken utgjør de "svært høy" eller "høy risiko". Likevel selges de av hagesentre og planteskoler landet over. Vær på vakt mot "pøbelplantene"!

Videre laget vi også en oversikt over gode alternativer til de svartelistede plantene, slik at forbrukerne kan gjøre gode og riktige valg når de handler prydplanter:

http://naturvernforbundet.no/miljoennlig_hverdag/unnga-svartelistede-planter-article33534-159.html

Naturvernforbundet har også fulgt aktivt opp, påklaget, og fått medhold i en rekke saker der skogeiere har søkt om utplanting av Sitkagran og Lutzgran. Dette arbeidet er gjort i samarbeid med WWF og SABIMA. Vi har i 2015 gledelig nok fått medhold i flere av sakene, og dette bidrar til å sette en ny standard som reduserer bruken av fremmede treslag.

Sammen med statsråd Tine Sundtoft ble det under Arendalsuka satt fokus på at Sitkagran ikke skal plantes som «klimaskog» (bildet under).

<http://naturvernforbundet.no/naturvern/vil-ikke-plante-pobelgran-for-klimaet-article33813-149.html>

Naturvernforbundet har også deltatt og vært medarrangør under flere ryddeaksjoner for å fjerne uønskede Sitka- og Lutzgranplantasjer rundt omkring i Norge.

Motorferdsel

Flere års arbeid mot å tillate fornøyleskjøring med snøskuter i utmark fortsatte i 2015. Det endte dessverre på verst tenkelig vis.

Gjennom hele vårhalvåret konsoliderte vi samarbeidet med Turistforeningen (DNT) og Norsk Friluftsliv (NF), med vekt på:

- myndighetskontakt, dvs. møter med departementer, partier og enkeltpolitikere
- å skaffe oppmerksomhet i mediene, dvs. debattoppfølging
- høy aktivitet på sosiale medier
- alliansebygging
- mobilisering i egen organisasjon
- informasjonsutveksling og strategidiskusjoner gjennom det landsomfattende motorferdselnettverket

Vi oppnådde konstruktiv kontakt med de fleste partiene, og foruten SV, V og MDG, stemte både AP og KrF til slutt mot lovforslaget. I Sp var det også betydelig bevegelse, men partiet stemte til slutt for regjeringens forslag. I juni fikk regjeringen dermed fullt gjennomslag med hjelp av Sp, og flere hundre sider med innsigelser fra øverste politi- og helsehold, fra fagdirektoratene, fra natur-, friluft- og idrettsbevegelsen med mer, ble i praksis ignorert fullstendig. Det samme ble landets fremste jussekspertise som blant annet viste til at forslaget ikke var konsekvensutredet, og at det brøt både med Grunnloven og annet forvaltningslovverk.

I forhold til føringene i det opprinnelige høringsbrevet fra regjeringen ble dermed ingenting endret (til det bedre), til tross for påpeking av selvmotsigelser, inkonsekvenser og utlegninger uten referanser verken til utredninger eller til foreliggende forskning.

7. mai viste behandlingen i energi- og miljøkomiteen på Stortinget at det var flertall på Stortinget for liberalisering. 8. mai tilskrev vi alle som hadde støttet et opprop mot lovendringen på sosiale medier og utfordret dem nå til å støtte Naturvernforbundets fortsatte innsats lokalt og sentralt. Dette resulterte i vel 100 nye medlemmer.

Fra høsten 2015 er det i samarbeid med lokallag påbegynt arbeid med å bygge opp lokal motstand og med å lage kritiske høringsuttalelser til planer om kommunale snøskuterløyper. Samarbeidet med DNT og NF og aktiviteten i nettverket fortsetter, om enn på lavere nivå.

Vannkraft, vindkraft og kraftledninger

Også i 2015 var det stor aktivitet på vassdragsvernfronten i Naturvernforbundet. Følgende aktiviteter bør nevnes:

- Gjengedalsvassdraget: 21.-23. august arrangerte vi vassdragstreff med ca. 30 personer i Gjengedalsvassdraget. Høsten 2015 fikk vi laget en tilleggsrapport med nye biologiske registreringer i området. Denne hadde svært mange nye funn av både truede arter og sjeldne naturtyper, som ikke var med i grunnlaget for konsesjonssøknaden. Denne hadde de samme store manglene som det som ble dokumentert gjennom NVE-rapport 102 2015

(http://naturvernforbundet.no/naturvern/vern_av_naturomrader/vassdrag/miljorapporter-underslar-miljoverdier-article34572-749.html).

- Vassdragsvernrådet hadde fire møter.
- Stort arrangement med masse aktivitet og elvepadling på Ottaelvas dag 14. april i forbindelse med Stortingets arbeid med Dok 8-forslag. Stort mediefokus på Ottaelva gjennom hele våren, sommeren og høsten fram til negativ avgjørelse om utbygging i desember 2015.
- Jevnlig oppdatering av Facebooksiden til Redd elvene og mange medieoppslag om forskjellige konkrete saker, med vekt på Trongfossen, Einunna, Tolga og Godfarfoss, i tillegg til de ovenfornevnte.

Diverse brev og høringer er sendt til NVE og Olje- og energidepartementet (OED).

Samarbeidet med WWF, DNT, NJFF, SABIMA og Norsk Friluftsliv er videreført, der vi særlig følger utvikling av og høringer om de regionale vannforvaltningsplanene og de prosessene som pågår knyttet opp til vannforskriften. Her er hjelp og støtte til våre lokalt tillitsvalgte vesentlig og av stor betydning.

Vindkraft

Når det gjelder vindkraft har 2015 vært preget av mye lobbyarbeid, godt samarbeid med flere miljøorganisasjoner og utarbeidelse av felles krav til fornybarsatsingen.

Vi har hatt hovedfokus på mye tungt medie- og lobbyarbeid i forbindelse med Siragrunnen og Kalvvatnan. Her har det vært en rekke møter, feltmarkeringer og medieaktiviteter, samt politisk arbeid.

(http://naturvernforbundet.no/energi/fornybar_energi/vindkraft/vindkraft-i-trekkfuglenes-motorvei-article34145-121.html).

Fiskeri og oppdrett

Vi har et tett samarbeid med en rekke andre organisasjoner i arbeidet inn mot oppdrettsnæringens miljøbelastninger. Her deltar blant annet NJFF, Norske Lakseelver, Bondelaget, NU, Norsk Friluftsliv og WWF, og sammen gir vi innspill om felles saker til fiskeri- og miljømyndigheter samt Stortinget. Vi har blant annet klaget Norge inn for ESA fordi miljøkonsekvensene av oppdrettsnæringen er så alvorlige for villaksen, sjøørreten og fjordene. Dette tas ikke med i vannforvaltningen på tross av at vannforskriften også skal omfatte våre fjorder og de påvirkninger som slik virksomhet har på våre vassdrag. (<http://naturvernforbundet.no/fiske-og-oppdrett/fishy-oppdrettsnaring-med-store-miljoproblemer-article34408-2755.html>).

I 2015 opprettet Naturvernforbundet et eget fiske- og oppdrettsutvalg med oppstartsmøte i Alta etter initiativ under en større kyst- og villakskonferanse som vi arrangerte i Bodø. Utvalget hadde to møter i 2015, og består av 10 personer, foreløpig hovedsakelig fra Nord-Norge og Rogaland. Både sjømatmelding, statsbudsjett, naturmangfoldmelding og miljøutfordringene som oppdrettsnæringen generelt påfører norsk natur er tema som utvalget arbeider med.

(<http://naturvernforbundet.no/fiske-og-oppdrett/naturvernforbundet-skal-jobbe-mer-med-oppdrett-article34098-2755.html>).

Vi hadde også en kronikk i Adresseavisen høsten 2015, samt at vi gjennom hele året har gitt innspill og uttalelser til en rekke medier, særlig knyttet til lus- og rømningsproblematikk.

Gruver

Det har i 2015 foregått et kontinuerlig arbeid for å prøve å hindre sjødeponi i Førdefjorden og Repparfjorden, gjennom politisk påvirkning, brev, mediarbeid og ulike arrangementer. I tillegg har det blitt jobbet mer overordnet for en mindre miljøskadelig mineralnæring og et internasjonalt forbud mot dumping av gruveavfall i sjø.

Det har blitt arrangert både fakkeltog og stor folkefest for Førdefjorden, men vi fikk dessverre nyheten om at regjeringen går inn for utslipp 17. april. Dette førte til en periode med stor oppsving i interesse og mediedekning. 26. mai møtte nærmere 700 personer opp til stor demonstrasjon foran Stortinget.

Det har vært et godt samarbeid med NU og Vevring og Førdefjorden Miljøgruppe. Sammen med disse organisasjonene har vi blant annet sendt klage på vedtaket både til Kongen i statsråd og til ESA (EFTAs overvåkingsorgan). Det har blitt jobbet mye med å knytte kontakter internasjonalt parallelt med avsløringene av regjeringens utstrakte lobbyarbeid for å hindre internasjonale reguleringer mot

sjødumping. Med god hjelp fra Friends of the Earth Europe har vi overlevert et internasjonalt opprop med 33 organisasjoner som sier nei til sjødeponi.

For Førdefjorden har vi laget en omfattende tidslinje på nettsidene:

<http://naturvernforbundet.no/fordefjorden/>

Vi har også fortsatt samarbeid med våre søsterorganisasjoner i Sverige og Finland og arrangerte 11.–14. mai felles studietur til gruveprosjekter nord i Sverige og Finland.

Skog

I 2015 har vi jobbet med innspill om skog og skogvern både knyttet til arbeidet med Stortingsmelding om naturmangfold og statsbudsjettet. I tillegg har vi deltatt på LMD sitt innspillsmøte om ny skogmelding. Vi har også gitt flere skriftlige innspill, samt deltatt på Miljødirektoratets møte om arbeidet med «skogplanting som klimatiltak», der vi også deltar i referansegruppen for arbeidet i Trøndelag. Vi har videre fulgt opp verneprosessene på Statskog sine eiendommer og vært involvert og fulgt opp en anmeldelse av hogst i vernet område i Vassfaret, Buskerud. Vi har skrevet flere kronikker og leserinnlegg samt vært aktive i media knyttet til ny veiforskrift som åpner for subsidiering av skogsveibygging i INON-områder. Vi har også holdt flere foredrag og gjesteforelesning på NMBU om skog, skogøkologi og biologisk mangfold. For vårt omfattende lokale og sentrale arbeid med fremmede treslag, se under fremmede arter.

Spare for å bevare

Også i 2015 har Naturvernforbundets klimaprojekt bidratt til at enda flere har erstattet oljefyrte anlegg og ildsteder med fornybare oppvarmingsløsninger og rensert og fjernet sin oljetank. Vi har sammen med kommunene arrangert 7 informasjonsmøter med til sammen ca. 800 deltakere. Vi har også holdt foredrag for takstmenn over hele landet. Nettsiden oljefri.no har i 2015 hatt nesten 60 000 besøk. Dette viser at siden fortsatt har en jevn økning, og at 2015 kan vise til det høyeste besøkstallet siden nettsiden ble lansert i 2010. Etter flere år med jevn stigning i antall innsendte forespørsler ble 2015 en milepæl hvor vi for første gang fikk over 1000 henvendelser via vårt skjema.

I 2015 lanserte vi Oljefri i åtte nye kommuner: Time, Klepp og Hå i Rogaland, Tønsberg, Larvik og Sandefjord i Vestfold, Lier i Buskerud og Lillehammer i Oppland. Vi har også tatt flere steg for å gjøre prosjektet tilgjengelig i hele landet og har nå tilbyrderdekning nesten over hele landet.

Energismart:

Det europeiske samarbeidsprosjektet TopTen har fortsatt vært et viktig arbeid for Naturvernforbundet. Målet med siden er å gi forbrukere tips til energisparing og atferdsendringer som fører til reduksjon i energiforbruket. TopTen-samarbeidet har som mål å gi forbrukerne oversikt over de mest energieffektive produktene innenfor de mest strømintensive produktene i hjemmet. I Norge har vi hatt fokus på at butikker og grossister tar inn de mest energieffektive produktene som er på markedet, som til nå har vist seg vanskelig. Sammen med de 19 partnerne i prosjektet følger Naturvernforbundet også de politiske prosessene rundt EUs Eco-design-direktiv.

Ta vare på det du har:

Naturvernforbundet har jobbet sammen med reklamebyrået Kitchen med utformingen av kampanjen «Ta vare på det du har», som skal være en av hovedkampanjene i arbeidsprogrammet for 2016-2018.

Med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB har vi laget en nettside med tips og råd om hvordan man kan reparere tingene sine. Siden har i tillegg en karttjeneste som viser lokale håndverkere i

nærheten av deg. Det ble også laget en lokal reklamekampanje med reklameboards i Oslo. Denne var aktiv før jul, hvor budskapet var å kjøpe mindre, mens alle andre reklamerte for å kjøpe mer. Prosjektet ble klargjort i 2015, slik at det kan gjennomføres en full lansering og utrulling i løpet av 2016.

Reduserte klimagassutslipp

Naturvernforbundet har hatt mye aktivitet i 2015, særlig i forbindelse med kommunevalget og klimatoppmøtet COP21 i Paris. Gjennom skoleringsamlinger og informasjonskanaler har vi engasjert flere, og våre lokallag og frivillige har gjennomført diverse arrangementer som har vist frem klimaengasjementet over hele landet.

Naturvernforbundet har vært sentrale i gjennomføringen av to nasjonale aksjonsdager med aktiviteter en rekke steder i forbindelse med kommunevalget og klimatoppmøtet COP21 i Paris. I tillegg har det vært mye aktivitet med påvirkning av lokale klima- og energiplaner, nye kommunestyre og i andre politiske saker. Naturvernforbundet har også nådd ut til veldig mange gjennom våre møteplasser med debatter, foredrag og turer over hele landet. Gjennom 100 lokallag og flere hundre frivillige har Naturvernforbundet satt klima og miljø på dagsordenen, rekruttert flere medlemmer og vist hvordan klimaendringene globalt kan løses lokalt.

Klima lokalt seminar

Naturvernforbundet arrangerte seminaret «Klima lokalt» om klima- og miljøarbeid lokalt lørdag 14. mars 2015. Seminaret hadde over 60 deltakere. Programmet besto bl.a. av presentasjoner fra flere frivillige i Naturvernforbundet som arbeider med miljøspørsmål der de bor. Det var innlegg om alt fra andelslandbruk, via elsykkelprosjekt til klimafestival. På seminaret deltok det flere nye medlemmer i Naturvernforbundet. Seminaret var en viktig møteplass og ga tips og inspirasjon som har ført til at mange seminardeltakere i løpet av 2015 har gjennomført egne arrangementer som informasjonsmøter, politiske debatter, demonstrasjoner o.l. Evalueringen av seminaret viste at deltakerne var svært fornøyd. På en skala fra 1 til 5 var gjennomsnittet av deltakernes tilbakemelding 4,4.

Seminaret ble arrangert dagen etter konferansen «Broen til framtiden» på Folkets hus i Oslo. «Broen til framtiden» er en stor konferanse for en rettferdig klimaomstilling som Naturvernforbundet arrangerer sammen med fagbevegelsen, forskere og trossamfunn. Det var over

500 deltakere på konferansen. I forkant av konferansen var det samlet inn 10 000 underskrifter for at Norge skal bremse oljeutvinningen og skape 100 000 nye klimajobber. Disse ble overlevert regjeringen på konferansen. Gjennom denne alliansen har vi også gitt ut boka «Broen til framtiden» som ble lansert under Arendalsuka.

Oppfølging av aktive

I etterkant av «Klima lokalt»- seminaret opprettet vi Naturvernforbundets klimaforum. Naturvernforbundets viktigste miljøarbeid gjøres i våre lokallag. Klimaforum er opprettet for å gjøre det lettere for våre medlemmer å motta og utveksle informasjon om Naturvernforbundets klimaarbeid. Vi har derfor opprettet en e-postliste med oppdateringer og en Facebookside for at våre klimaengasjerte medlemmer skal kunne samarbeide.

Klimamobiliseringsnettside

Vi har opprettet nettsiden <http://naturvernforbundet.no/klimalokalt/> hvor vi samler tips til lokalt klimaarbeid. Her legger vi ut eksempler fra det gode arbeidet som gjøres i organisasjonen. Vi legger også ut informasjon om arrangementer og har laget en egen tipsside om hvordan lage gode møteplasser.

Nasjonal aksjonsdag 29. august

Gjennom Klimavalgalliansen var Naturvernforbundet og våre lokallag sentrale i gjennomføringen av den nasjonale aksjonsdagen i forbindelse med kommunevalget 2015. Vi bidro til at klima og miljø ble en viktig valgkampsak og at det mange steder ble arrangert miljødebatter.

Som et samarbeid med Klimavalgalliansen ble det utarbeidet «Klimavettregler» med tips til lokalpolitikere og en liten folder som ble delt ut på stands og arrangementer i valgkampen.

Med arrangementer over hele landet mobiliserte Naturvernforbundet og Klimavalgalliansen lørdag 29. august politikere og velgere til å ta et klimavalg. I flere byer møttes politikere til klimadebatter, og med demonstrasjoner, mat, konserter, foredrag og diverse ulike aktiviteter ble klima satt på dagsordenen.

I Bergen var det el-sykelritt for politikere på den nasjonale aksjonsdagen 29. august.

Naturvernforbundet arrangerte debatter en rekke steder i valgkampen. Her fra Trondheim.

Fra Folkets klimamarsj i Oslo med 3400 som deltok fra Jernbanetorget til Eidsvolls plass foran Stortinget med appeller og musikk ved Susanne Sundfør.

Folkets klimamarsj – Nasjonal aksjonsdag i forbindelse med klimatoppmøte COP21 i Paris

I forkant av klimatoppmøtet COP21 i Paris ble det arrangert klimamarsjer over hele verden. Naturvernforbundet var sentrale i planleggingen og gjennomføringen av klimamarsjene i Norge. Med 20 arrangementer fra nord til sør ble det en fantastisk markering. I Oslo deltok over 3400 i marsjen.

Klimatog til Paris

Sammen med Besteforeldrenes klimaaksjon, Norsk klimanettverk, Action/2015 og For Jernbane arrangerte Naturvernforbundet en egen klimatog tur til klimatoppmøtet i Paris. NSB satte opp et eget tog for de reisene fra Oslo S til Gøteborg. Derfra gikk turen med ferge til Kiel og videre med tog til Paris. Over 150 personer var med på turen fra Oslo til Gøteborg og 100 av dem tok turen hele veien til Paris. På Oslo S før avreise var det høytidelig avskjed med de reisende med taler fra Tine Sundtoft og den franske ambassadøren og musikk fra Lars Lillo Stenberg. De reisende til Paris deltok på ulike arrangementer og markeringer i Paris under klimatoppmøtet.

Møteplasser om klima og miljø over hele landet

I tillegg til milepælene valg og klimatoppmøte har Naturvernforbundets lokallag hatt en rekke arrangementer om ulike temaer gjennom året. Lokallagene har fått støtte til gjennomføring av egne debattmøter, oppfølging av lokale klimaplaner, stå på stands og jobbe med aktuelle politiske saker.

Klimaambassadører:

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom samarbeider om å rekruttere unge studenter til å holde foredrag på skoler og for andre. I 2015 har vi skolert 12 nye klimaambassadører. Vi har holdt over 300 foredrag for 10 000 personer. Responen fra lærere og elever er veldig positiv.

Politisk påvirkning i Paris

Gjennom Naturvernforbundets deltagelse i den norske forhandlingsdelegasjonen har vi gode påvirkningsmuligheter og god tilgang til informasjon om forhandlingene.

Naturvernforbundet fikk stor oppmerksomhet om våre krav og kommentarer under klimaforhandlingene i Paris. I løpet av forhandlingene hadde Naturvernforbundet 500 medieoppslag om klimasaken i norsk presse, noe som er mer enn noen gang tidligere.

Under Paris-forhandlingene ble det også lagt ned stor innsats i våre digitale plattformer. Flere av oppdateringene fra Paris ble mye delt i sosiale medier og nådde dermed ut til flere ti-talls tusen personer (beste innlegg nådde 54 000 personer). Nettsidene våre om Paris-forhandlingene ble besøkt av nesten 10 000 personer.

Til venstre: Illustrasjon om karbonnøytralitet som nådde 36 800 personer på Facebook.

Til høyre: Illustrasjon som nådde 54 000 personer på Facebook.

Politisk arbeid for energieffektivisering:

Naturvernforbundet har sammen med andre miljøorganisasjoner og bransjeorganisasjoner arbeidet for en satsing på energieffektivisering i byggsektoren. Vi har blant annet presset på for bedre støtteordninger for de som vil gjennomføre energiltak. Vi har jobbet for nye byggeforskrifter og for innføringen av et reelt skattefradrag for ENØK-tiltak.

Reduserte klimagassutslipp fra flytrafikk

Veksten i klimagassutslipp fra nordmenns flyreiser har vært stor, og prognosene viser en kraftig trafikkvekst. Naturvernforbundet jobber for å unngå utbygging av nye rullebaner på Gardermoen og Flesland og fikk under Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016 gjennomslag for sitt ønske om å innføre ny flyavgift.

Framtidens byer

Kommune- og fylkestingsvalget høsten 2015 bidro til ytterligere fokus på gode transportløsninger fra Naturvernforbundets side. Fylkeslaget i Hordaland lanserte i forkant av valget «Gode, grønne Bergen», en alternativ plan for utvikling av Bergen med tilhørende transportsystem. Planen fikk stor oppmerksomhet i mediene og var tema på et større åpent møte. I Oslo-området lanserte Naturvernforbundet sitt innspill til Oslopakke 3, med betydelig medieoppmerksomhet i valgkampen. Etterpå ga Naturvernforbundet innspill til ny byrådserklæring for Oslo, der areal og transport inngikk som en viktig del.

Vi har videreført arbeidet med kunnskapsformidling, blant annet i egen organisasjon, om god areal- og transportplanlegging. Skolering på egne arrangement og eget samferdselsseminar i Møre og Romsdal utgjorde en del av arbeidet. Vi har også fulgt arbeidet med regional plan for areal- og transport i Oslo og Akershus

Forslaget til ny motorvei og Ringeriksbanen over våtmarksområder og kulturlandskap i Hole og Ringerike har vært en sak Naturvernforbundet har engasjert seg i sammen med flere andre miljøorganisasjoner. Dessverre ligger det an til at det dårligste alternativet blir valgt, med firefelts motorvei og jernbane gjennom våtmarksområder av internasjonal verdi.

Naturvernforbundet har videre vært en tydelig stemme i kampen for å ta vare på matjorda, blant annet i saken om IKEA i Vestby. Vi har også engasjert oss i arbeidet med å verne bymarkene mot nedbygging, blant annet i Arendal og Kristiansand, der store motorvegutbygginger truer områdene.

Naturvernforbundet Hordaland har videreført sitt el-sykkelprosjekt «Prøvekjøre», som gjør at flere får øynene opp for el-sykkel som alternativ til bil. Et liknende prosjekt er i oppstartsfasen også i Oslo-området.

Forbrukssatsning

Naturvernforbundet har hatt økt fokus på forbruksarbeidet:

- Deltatt i «Folkets klimaforskning» et forskningsprosjekt som søker å måle potensialet for reduksjon av klimagassutslipp fra norske husholdningers aktiviteter.
- Startet opp strategiarbeidet i forbruksarbeidet og deltatt i forbruksgruppe sammen med Framtiden i våre hender og Regnskogsfondet for å koordinere arbeidet vårt bedre.
- Laget nye nettsider med tips til hvordan man kan bli mer miljøvennlig i hverdagen. Som en del av videreføringen av Grønn Hverdags arv har vi laget undersider på våre nettsider med tips om hvordan man kan reise, bo, spise og forbruke mer miljøvennlig.
- Planlagt ny utgave av kompostheftet «Ren jord». Ble trykket opp i 13000 eksemplarer våren 2016, inkludert en utgave på nynorsk.
- Lansert storsatsningen Ta vare på det du har, se eget punkt.

3) Internasjonalt prosjektarbeid

Naturvernforbundets har et omfattende internasjonalt prosjektarbeid. Samarbeidet med lokale miljøorganisasjoner er et viktig bidrag for å gjøre dem til sterkere aktører. Mange av våre partnerland har begrenset politisk rom for det sivile samfunn, likevel deltar de fleste av våre partnere i viktige prosesser med bidrag til utvikling av bedre miljøpolitikk på nasjonalt nivå. I tillegg har vi alene og i samarbeid med andre organisasjoner deltatt i en rekke internasjonale prosesser.

Omprioriteringer i UD rammet tilskuddet til organisasjoner i Øst. Naturvernforbundet har hatt prosjektsamarbeid med Øst-Europa, Kaukasus og Sentral-Asia siden år 2000. Programmet "NGO cooperation on clean energy development, climate mitigation and environmental education in CIS" var Naturvernforbundets største prosjekt. Da treårsavtalen gikk ut 1. september 2015 ble programmet overraskende og på kort varsel ikke fornyet. Det betyr at samarbeidet med miljøorganisasjoner i Hviterussland, Moldova, Armenia, Azerbaijan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Usbekistan og Kazakhstan ble avsluttet i 2015. Arbeidet med skoleprosjektet SPARE, der rundt 300 000 elever årlig lærte om klimaproblemene og riktig energibruk, har blitt videreført av partnerorganisasjonene, men i redusert omfang etter at finansieringen stoppet.

Naturvernforbundet har fått forlenget prosjektavtalen for Georgia og Ukraina. I Ukraina har vår erfaring med kostnadseffektiv energioppgradering av vinduer og belysning i skolebygg blitt utgangspunkt for en ekstra satsing på rehabilitering av skolebygg med skader fra krigshandlingene i Øst-Ukraina.

I 2015 har vi videreført samarbeidet med afrikanske miljøorganisasjoner med støtte fra NORAD. Ren energi-arbeidet er organisert i prosjekter i Mosambik, Togo og Nigeria, samt et regionalt prosjekt. En økt bevilgning fra Norad for 2015 og 2016 gjorde det mulig å forsterke partnernes samarbeid med skoler. I SPARE-prosjektet har vi sett at for å nå gode og varige resultater, er det nødvendig med koordinert innsats i bevisstgjøring, opplæring og innføring av bedre praktiske løsninger. Vi har derfor styrket utdanningskomponenten i de afrikanske ren energi-prosjektene og lagt vekt på å få skoleaktivitetene til å bli en sentral og integrert del av energiaktivitetene. Vi har nå en «pakke» for tilgang til moderne energitjenester for lokalsamfunn, der elementene er miljøopplæring, praktiske energiløsninger for skoler, samt tilgang til moderne energitjenester for husholdninger. I tilknytning til Global Clean Cooking Forum i Ghana i november samlet vi representanter fra alle partnerne i programmet, for samtidig å utveksle erfaringer og diskutere videre planer.

Oilwatch-programmet består av et prosjekt i Nigeria og et regionalt prosjekt, med vekt på Uganda, Ghana og Sør-Afrika. I 2015 fortsatte partnerne våre å støtte lokalsamfunn som er berørt av olje- og gassvirksomhet. Noen eksempler er:

- Kvinner fra 20 lokalsamfunn fikk opplæring om konsekvenser av oljeutvinning for kvinners rettigheter og om hvordan de skal snakke med media om sine utfordringer.
- Oilwatch Uganda og berørte lokalsamfunn bidro til stans i utviklingen av et oljefelt ved bredden av den svært sårbare Lake Albert.
- Oilwatch Ghana ga opplæring av berørte fiskersamfunn om deres rettigheter og startet samarbeid med andre sivilsamfunnsorganisasjoner for å fremme politiske krav om en forventet økt oljeaktivitet i en av landets regioner.
- Oilwatch Sør-Afrika samarbeidet med lokalsamfunnene mot Shells planer for utvinning av skifergass (fracking) i et område. Lokal motstand bidro til at Shell trakk tilbake planene sine.

Naturvernforbundet har gjennomført flere runder med utvekslingen gjennom Fredskorpset der partnere i Nepal, Tadsjikistan, Togo, Mosambik, Tanzania, og Kenya har utvekslet personell i arbeidet med tilgang på ren energi i husholdningene. Prosjektet har gitt svært gode resultater med organisasjonsutvikling og faglig bistand i organisasjonenes praktiske arbeid. Da prosjektperioden gikk ut høsten 2015 søkte ikke Naturvernforbundet om videreføring av prosjektet. Imidlertid har vår partner i Nepal fått innvilget en Sør-Sør utveksling med de samme partnerne og innenfor samme tema. Naturvernforbundet hadde i 2014-15 deltakere fra Nepal og Tanzania på kontoret i Oslo og sendte deltakere til ett års utveksling i Mosambik og Kenya.

Bildetekst:

En billig men effektiv ovn av leire har blitt populær i Mosambik etter at en Fredskorps deltaker fra Tanzania startet opplæring av kvinnegrupper. Tusenvis har fått et bedre liv uten røyk og sot på kjøkkenet, og har halvert sin bruk av brensel.

Naturvernforbundet har i 2015 videreført samarbeidsprosjektet med Regnskogfondet, der vi følger bruken av de norske regnskogsmilliardene, samt arbeider opp mot klimaforhandlingene. Prosjektet med støtte fra NORAD ble avsluttet i 2015. Arbeidet videreføres i regi av Regnskogfondet med Naturvernforbundet som bidragsyter.

Russland er fortsatt et av Naturvernforbundets viktigste samarbeidsland, med RSEU, Russlands største nettverk av demokratiske miljøorganisasjoner som hovedpartner. RSEU er også medlem av Friends of the Earth (FoE). I 2015 har rammevilkårene for miljøorganisasjoner og resten av det sivile samfunnet i Russland blitt stadig vanskeligere, med hyppige inspeksjoner og trusler om å bli stemplet som utenlandske agenter. Flere av Naturvernforbundets russiske samarbeidspartnere ble i 2015 stemplet som utenlandske agenter, og vi arbeider med å finne nye samarbeidsløsninger. Naturvernforbundet får nærmest kontinuerlig statusrapporter om utviklingen.

Med støtte fra Klima- og miljødepartementet har Naturvernforbundet gjort det mulig for RSEU å opprettholde sitt klimasekretariat. Dette gjør det mulig for miljøorganisasjonene i Russland å innta felles posisjoner, utgi nyhetsbrev og analyser, samt å delta i klimaforhandlingene. Kampanjen «Energieffektivisering – Russlands største kraftverk» ble avsluttet i 2015 etter tre år, der det har vært jevnlig kontakt med myndigheter på ulike nivå for å prioritere arbeidet med å realisere

Russlands enorme muligheter for energieffektivisering. I dette arbeidet har RSEU grupper fra hele Russland deltatt. Også skoleprosjektet SPARE har hatt jevnt god oppslutning over hele Russland.

Vi har videreført arbeidet for å stenge ned de eldste atomreaktorene ved Kola og Leningrad atomkraftverk, et arbeid som finansieres over atomhandlingsplanen. Arbeidet gjøres sammen med *Green World* i den lukkede atombyen Sosnovy Bor, *Kola Environmental Centre (KEC)* på Kola-halvøya og *For Nature!* i Chelyabinsk i Ural. I 2015 har vi fått regionale parlamentarikere til å engasjere seg i planer for dekomisjonering av de gamle reaktorene. Naturvernforbundet arrangerte våren 2015 en studietur for russiske myndigheter og miljøvernere til Norges lager for lav- og mellomaktivt atomavfall i Himdalen.

Naturvernforbundet har i 2015 samarbeidet tett med våre russiske samarbeidspartnere for å bygge opp et sterkere fokus på bærekraftig forvaltning av nordområdene og Barentsregionen. Sammen med Kola Environmental Center (KEC) har vi blant annet jobbet sammen for å etablere miljøvennlig kystfiske som erstatning for bunntørring, for en bedre beskyttelse av villaksen og for etablering av nasjonalparker i verdifulle naturområder på Kolahalvøya. KEC har også støttet Naturvernforbundet i kampen mot gruvevirksomhet i Repparfjorden og oljeboring i Barentshavet, Lofoten, Vesterålen og Senja.

Representanter fra Kola Environmental Center på studietur i Østmarka Naturreservat sammen med Jon Marckussen fra Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Naturvernforbundet har i 2015 hatt to samarbeidsprosjekter med vår Tsjekkiske søsterorganisasjon, Hnutí Duha (Friends of the Earth Check Republic), om naturvern. De har søkt om prosjektstøtte gjennom «Norway Grants» og ville ha oss med som partner. Det minste prosjektet omhandlet vern av Sumava nationalpark og et større prosjekt handler om konseptet villmark i Tsjekkia, der vi spesielt har samarbeidet om rovdyr.

4) Kommunikasjon

I 2014 begynte Naturvernforbundet å jobbe etter en ny langsiktig kommunikasjonsstrategi, som ble utarbeidet i 2013.

I 2015 har kommunikasjon rundt naturglede og Friluftslivets år 2015, samt klima og klimatoppmøtet i Paris hatt størst fokus. Deltakelse i Friluftslivets år 2015 har gitt oss en unik mulighet til vise at Naturvernforbundet er en organisasjon som gjør ting, ved å passe på å synliggjøre våre naturgledeaktiviteter i egne kanaler. Dette bygger kunnskap om Naturvernforbundet som organisasjon og vårt arbeid, og styrker vår profil. Både før, under og etter klimatoppmøtet i Paris klarte vi å sette klima på dagsordenen og oppnådde mye oppmerksomhet gjennom flere aktiviteter gjennom hele året (se s. 55). Dette, sammen med en fortsatt høy mediesynlighet gjennom hele året, og betydelig økt trafikk i egne kanaler, har bygget kjennskapen til Naturvernforbundet og indikerer en styrket profil.

For å få mobilisert folk, få flere medlemmer og nå ut til en bredere forsamling, samt oppnå konkrete endringer i politikk eller næringsliv, forsøker vi å dreie kommunikasjonen vår mot en mer positiv vinkling som skaper engasjement for de endringer vi ønsker der dette er mulig. Hver gang vi sier nei til noe, kan vi også si ja til noe.

I kommunikasjonsarbeidet vårt forsøker vi også å ha fokus på å framstå som mer løsningsorienterte. Der det finnes alternative løsninger skal disse synliggjøres. Videre skal vi passe på å tilby handlingsalternativer utover ren informasjon til folk.

Vi har i 2015 fokusert på å kommunisere forståelig, engasjerende og direkte, og bruke bilder, illustrasjoner og kart for å forenkle vanskelig og tungt stoff. Vi jobber med å tydeliggjøre selve kjerneproblemet, samt å peke på konsekvensene og sammenhenger for folk.

Magasinet Natur & miljø

Vårt medlemsmagasin Natur & miljø fylte 50 år i 2015. Det ble utgitt fem nummer, hvorav to på 40 sider, to på 48 sider og et jubileumsnummer på 56 sider. Bemanningssituasjonen har vært ekstremt krevende i 2015. Journalist Tor Bjarne Christensen hadde velferdspermisjon fra starten av året, men kom gradvis mer med i produksjonen av Natur & miljø utover året. Vikar ble leid inn til produksjonen av Natur & miljø nr. 1 (Ole Gunnar Onsøien) og Natur & miljø nr. 2 (Jenny Dahl Bakken).

84,5 prosent av Natur & miljø's saker var relatert til et satsningsområde i Naturvernforbundets arbeidsprogram. Dette er noe lavere enn i 2014 (87,9%), grunnet 100-årsjubileet som fikk mye plass i 2014. 43,9 prosent av siterte kilder er kvinner, den høyeste andelen noensinne for Natur & miljø siden registreringene startet. 43,5 prosent av siterte kilder er fra Naturvernforbundet, også en fremgang.

48,5 prosent av bildene i Natur & miljø inneholder mennesker. Dette er en tilbakegang fra 2014. Kvinneandelen er på 50,3 prosent, den høyeste noensinne. 2015 er første gang at Natur & miljø har hatt flere bilder av kvinner enn av menn.

Natur & miljø's godkjente opplag for 2014/15 er på 17 084, en tilbakegang fra 17 561 i 2013/14. Tilbakegangen skyldes spesialdistribusjon av jubileumsnummeret i 2014. For ordinære utgaver har Natur & miljø en svak vekst, som skyldes økt medlemstall i Naturvernforbundet.

Annonseinngangen til Natur & miljø har vært dårligere enn tidligere år. Dette har vært kompensert med billigere produksjon, noe som bidro til et resultat nær budsjett. Prisen for produksjon av ett nummer av Natur & miljø (inkludert netto annonseinntekt, trykk og distribusjon, men uten lønn og kontoromkostninger) lå i 2015 på litt over 83 000 kroner.

Redaksjonen har, i tillegg til produksjonen av Natur & miljø, bidratt på mange av Naturvernforbundets prosjekter og aktiviteter. Eksempler fra 2015 er ansvar for Naturvernforbundets bildearkiv, produksjon av klistremerket «Uadressert reklame? Nei takk!», fotoansvar under flere arrangementer, arbeidet med historiebok, produksjon av Naturkalenderen 2016, layout på brosjyren som ble utdelt på Klimatoget til Paris, oppdateringer både til egen nettavis og til Naturvernforbundets nettsider under klimatoppmøtet COP21 i Paris, og produksjon av to sider for Miljøagentene til hver utgave av Natur & miljø, samt to sider av spalten «Miljønytt» til hver utgave av Miljøagentrapporten.

Naturvernforbundet på nett

I 2015 er den klareste trenden på nett at sosiale medier har blitt en enda mer fremtredende kanal for å få trafikk inn til sidene. Flere av de mest leste sakene har nesten all trafikken fra Facebook, og blir lest utrolig mange ganger i løpet av veldig kort tid (men etter en slik topp pleier trafikken til saken å flate ut). Samtidig ser vi at økningen til mobile plattformer øker – og da særlig til mobiltelefon. Nettbrettene hadde en veldig økning for noen år siden, men den har flatet ut nå, og står stabilt for omkring 10-12 prosent av besøkene.

Der sosiale medier i 2014 sto for 14 prosent av trafikken inn til nettsidene, har det i 2015 økt til nesten hver fjerde besøkende. Dette har i første rekke gått på bekostning av direkte trafikk og søkemotorer. Selv om alle kanaler har hatt en økning i visninger – på grunn av at besøket på hele nettstedet har økt betraktelig.

Som det har gjort de siste årene så øker antallet samlede treff under naturvernforbundet.no. Fra 2014 til 2015 økte det med hele 47 prosent, den kraftigste økningen vi har sett på en god del år. Antallet unike brukere har også økt med over 50 prosent.

Som nevnt er den tydeligste trenden at antallet mobilbrukere har økt. Antallet visninger har mer enn doblet seg – og står nå for 30 % av den totale trafikken – sammenliknet med 18 prosent i 2014. Nettbrettstatistikken står mer eller mindre i ro, mens også PC øker – med 20 prosent i antallet visninger. Dette gjelder prosentvise tall – alle segmenter øker i antallet visninger og unike brukere, på grunn av kraftige økningen på hele nettstedet.

Selv om antallet treff øker, ser vi at gjennomsnittlig tid brukt på nettstedet går ned. Mye av årsaken til dette regner vi med at ligger i den store økningen i trafikk fra sosiale medier, og særlig Facebook. Der er det vanligere at man kommer inn på ei lenke, og så går rett tilbake igjen dersom saken ikke er interessant. Vi ser også at det er kortere lesetid på mindre skjermer – slik at PC-skjermer har lenger lesetid enn mobil.

Etter at vi la om nettsidene i 2014 var et av hovedmålene at det skulle bli lettere å bli medlem / fast giver, og vi så i 2014 at besøket til medlemssidene økte. Denne trenden fortsatte i 2015, hvor besøket til medlemssidene nesten tredoblet seg. Dette gjenspeiles også i medlemstallet – hvor vi har hatt den største medlemsøkningen på mange år – og innmelding på nett står for en stor del av disse (andre kanaler er direkte verving, telefonverving og sms).

Topp 10 – våre best besøkte sider i 2015		
Side	besøk 2014	besøk 2015
1. Forsiden	74523	181731
2. Lær deg å kjenne igjen vårfuglene	49223	57771
3. Stille natur	0	53578
4. Førdefjorden gruvedumping	0	39042
5. Oslo og Akershus	13669	28256
6. Konsekvenser av global oppvarming	8497	27504
7. Hva er global oppvarming	4557	26660
8. Om Naturvernforbundet	11325	26310
9. Nei takk til reklame	0	25381
10. Mikroplast	500	24385

I 2015 har vi også klart å lage en del kampanjer som har hatt god spredning på sosiale medier. Den med best uttelling på nettsidene er saken om motorferdsel i utmark, som står som den tredje mest besøkte saken i 2015. Også gruvedumping i Førdefjorden hadde svært mye av trafikken sin fra Facebook. Vi ser at vi klarer å nå veldig mange flere på nettsidene med gode saker som engasjerer i sosiale medier. Kombinert med handlingsalternativer for brukerne klarer vi også å konvertere flere av disse til å bli medlemmer.

En annen ting som har gjort at nettrafikken har økt i 2015 er søkemotoroptimalisering av klimasidene. Her har endring i tekst og ordbruk gjort at vi får mange flere besøkende fra søkemotorer, selv om artiklene ikke har nyhetsverdi eller noe særlig med trafikk fra sosiale medier.

Sosiale medier

I løpet av 2015 nådde vi vårt mål om å komme over 20 000 følgere på Facebook, med en vekst fra 16 000 til nærmere 21 000 i løpet av året.

Vi hadde stor rekkevidde på mange av våre innlegg, ofte større enn opplaget på riksdekkende aviser. Alle arbeidsområder ble dekket inn, både naturmangfold, klimaendringer, forbruk og miljøarbeid i utlandet. Naturvernforbundet får i dag mange forespørsler fra riksmedia om å spre deres saker, på grunn av vårt brede nedslagsfelt på nett.

Post Details

Naturvernforbundet

Published by Martin Ødegaard [?] · October 5, 2015 ·

Dette er noe av det dummeste vi har hørt!

Et selskap har bedt om å få fly 6000 ganger inn i en nasjonalpark for å hente ut is fra en isbre - som skal fraktes over hele verden som isbiter. Naturvernforbundet har klagd på prosjektet, og håper lokalpolitikere innser galskapen i dette.

– Kan bli tvunget til å flytte på grunn av isbitprosjektet

Hvis Sveitce får tillatelse til permanent drift ved Svartisen, er naboene redde de må flytte fra eiendommene sine som følge av støy.

NRK.NO | BY NRK

79,403 people reached

Boost Post

768 Likes 66 Comments 119 Shares

Like Comment Share

Reported stats may be delayed from what appears on posts

79,403 People Reached

1,566 Likes, Comments & Shares

1,154

Likes

768

On Post

386

On Shares

293

Comments

82

On Post

211

On Shares

119

Shares

119

On Post

0

On Shares

8,145 Post Clicks

0

Photo Views

2,858

Link Clicks

5,287

Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

18 Hide Post

0 Hide All Posts

0 Report as Spam

0 Unlike Page

Post Details

Naturvernforbundet

Published by Elvind Trædal [?] · October 7, 2015 ·

Dette er fortløpende! Klimaendringer og naturødeleggelser truer levestruen vårt, men Regjeringen budsjetterer for økte klimagassutslipp og svekker naturvernet. Lik og del hvis du krever en ansvarlig politikk for våre barn og barnebarn!

Mer forurensing og asfalt, mindre naturvern

Regjeringen budsjetterer for økte klimagassutslipp, tar ikke grep mot helseskadelig luft i norske byer og svekker naturvernet. – Det er skremmende at Erna Solberg går inn for et så uansvarlig budsjett, som ikke tar vår tids enorme...

NATURVERNFORBUNDET.NO

51,864 people reached

Boosted

800 Likes 22 Comments 284 Shares

Like Comment Share

Reported stats may be delayed from what appears on posts

51,864 People Reached

1,516 Likes, Comments & Shares

1,102

Likes

800

On Post

302

On Shares

130

Comments

43

On Post

87

On Shares

284

Shares

284

On Post

0

On Shares

1,558 Post Clicks

1

Photo Views

453

Link Clicks

1,104

Other Clicks

NEGATIVE FEEDBACK

15 Hide Post

2 Hide All Posts

0 Report as Spam

0 Unlike Page

Vårt mest populære innlegg på Naturvernforbundets egen Facebook-side, om nye fugler på rødlista nådde over 110 000. Med vårt innlegg om å ta vare på humlene nådde vi over 380 000. Facebook-sidene skapte også stort engasjement, og bidro til verving av medlemmer og rekruttering av fastgivere. Dette er et område der vi stadig ser et stort vekstpotensiale, ved siden av de etablerte «analoge» vervekanalene.

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Naturvernforbundet
Published by Martin Ødegaard · November 18, 2015 ·

Alle fugler små de er... kommer de tilbake? I dag kom Rødlista for truede arter, og det er fuglene som sterkest merker nedgangen. Kjente arter som lundefugl, rype og gulspurv er på lista, sammen med mange andre. Naturvernforbundet mener man må slutte å se på naturvern som et luksus gode vi først kan ta oss råd til når andre utfordringer er løst! Lik og del bildet om du er enig!
<http://naturvernforbundet.no/.../klima-og-arealinngrep-i-dode...>

Alle fugler små de er, kommer de tilbake?

Lundefugl Vipe Ærfugl
Rype Storspove Sothone
Taksvaler Makrellterne Gulspurv

Bli medlem i dag!
Send sms NATUR til 2377 (200 kr)

Naturvernforbundet

110,731 people reached

Boost Post

770 Likes 32 Comments 693 Shares

Like Comment Share

110,731 People Reached

3,447 Likes, Comments & Shares

2,403 Likes	770 On Post	1,633 On Shares
329 Comments	69 On Post	260 On Shares
715 Shares	693 On Post	22 On Shares

6,427 Post Clicks

1,449 Photo Views	100 Link Clicks	4,878 Other Clicks
-----------------------------	---------------------------	------------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

20 Hide Post	10 Hide All Posts
0 Report as Spam	0 Unlike Page

Brorparten av rekkevidden har blitt oppnådd gjennom «organisk» spredning – altså ikke gjennom å betale for likerklikk eller økt synlighet. Denne strategien har gitt oss en mer engasjert følgermasse, og større treffsikkerhet på innleggene, som ikke havner i strømmen til folk som er lite interessert i temaet. Vi har prioritert å rendyrke en engasjert følgermasse framfor å maksimere antall likerklikk gjennom å betale for eksponering, noe som ser ut til å ha gitt resultater.

Aksjonssiden «nei til gruveavfall i norske fjorder» så et kraftig oppsving i forbindelse med gruvekampene, fra 7 til 14 000 likerklikk. Siden er i hovedsak administrert av Anne Line Thingnes-Førsund og aksjonsgruppa, og har vært en viktig kanal for målrettede innlegg om gruveavfall. Det populære innlegget om gruveavfall (se vedlegg) fra høsten 2015, så større spredning på aksjonssiden enn på Naturvernforbundets side.

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Naturvernforbundet
 Published by Eivind Trædal · December 8, 2015 ·

Hvem skal redde fjordene våre fra regjeringen? Miljødirektoratet har tillatt at to millioner tonn miljøskadelig avfall skal dumpes i den nasjonale laksefjorden Repparfjord i Finnmark.

Vi trenger din støtte for å hindre at fjorden blir til en søppelfylling! Send NATURGAVE RENFJORD til 2377 (200,-).

Les mer: www.naturvernforbundet.no/repparfjord/

83,637 People Reached

2,900 Likes, Comments & Shares

2,237 Likes	1,224 On Post	1,013 On Shares
150 Comments	71 On Post	79 On Shares
513 Shares	494 On Post	19 On Shares

4,074 Post Clicks

1,044 Photo Views	85 Link Clicks	2,945 Other Clicks
-------------------	----------------	--------------------

NEGATIVE FEEDBACK

13 Hide Post	10 Hide All Posts
0 Report as Spam	1 Unlike Page

83,637 people reached

Boost Post

1.2k Likes 36 Comments 494 Shares

Like Comment Share

Grønn Hverdags Facebook-side har blitt «resirkulert» og omdøpt til «Grønne tips», og så en stor økning hele 2015. Driften av siden er nå samkjørt med kommunikasjonsavdelingen i Framtiden i Våre Hender. Siden vokste fra 29 000 til 35 000 likerklikk i løpet av året, og er en viktig informasjonskanal for vårt forbruksarbeid, spesielt kampanjen «Ta vare på det du har». Siden når fram til et mer forbruksengasjert publikum, som ønsker informasjon om hvordan de kan være mer miljøvennlige i hverdagen.

Sosiale medier ble en viktig plattform for flere av våre politiske kampanjer i 2015. Både engasjementet for å bevare søndagen som fridag, og for å bevare stille natur ved å si nei til frislipp av snøskuter, ble i stor grad kanalisert gjennom sosiale medier og våre nettsider.

Naturvernforbundet

Published by Eivind Trædal · December 15, 2015 ·

Hva liker du best - Å kjøpe noe nytt, eller å ta vare på det du har? I disse dager lyser reklamer for nye, fine ting mot oss overalt. Men forbruksfesten gir en klump i magen. Bruk og kast-samfunnet har en stor kostnad, både for naturen, klimaet og lommeboka. Vi har bestemt oss for å ta opp konkurransen, og reklamere for å fikse tingene vi er glade i!

"Det er ikke noe vits i å reparere, det er bare å kjøpe nytt" - hvor mange ganger har du hørt den setningen? Men det er mer so... [See More](#)

Ta vare på det du har - Forside

Følelsen av å fikse noe du er glad i er bedre enn følelsen av å kaste det som er ødelagt. Her finner du tips og triks til hvordan du kan fikse tingene dine selv. Det finnes en hel hær med fikserere ute som venter på å blåse nytt liv i dine...

TAVAREPADET.DU.HAR.NO

73,225 people reached

Boosted

1.1k Likes 32 Comments 215 Shares

Like Comment Share

Reported stats may be delayed from what appears on posts

73,225 People Reached

1,919 Likes, Comments & Shares

1,632 Likes	1,157 On Post	475 On Shares
62 Comments	42 On Post	20 On Shares
225 Shares	215 On Post	10 On Shares

2,476 Post Clicks

1 Photo Views	1,025 Link Clicks	1,450 Other Clicks
---------------	-------------------	--------------------

NEGATIVE FEEDBACK

13 Hide Post	5 Hide All Posts
0 Report as Spam	0 Unlike Page

Naturvernforbundet

Published by Eivind Trædal · December 1, 2015 ·

"Det er stort håp om å få til noe ambisiøst, men det er fortsatt en del skjær i sjøen", sa Erna Solberg etter sin tale til klimaforhandlingene i Paris i går. Et av de største skjærene i norske farvann er Ernas egen dårlige klimapolitikk! Lik og del om du vil at Norge skal skaffe seg bedre kort på hånden i klimaforhandlingene. Dette er ikke tiden for å bløffe.

Organic 22,221 Paid 21,861

Boosted

1k Likes 18 Comments 203 Shares

Like Comment Share

Reported stats may be delayed from what appears on posts

44,082 People Reached

1,499 Likes, Comments & Shares

1,214 Likes	1,002 On Post	212 On Shares
75 Comments	51 On Post	24 On Shares
210 Shares	203 On Post	7 On Shares

1,497 Post Clicks

336 Photo Views	2 Link Clicks	1,159 Other Clicks
-----------------	---------------	--------------------

NEGATIVE FEEDBACK

6 Hide Post	3 Hide All Posts
0 Report as Spam	0 Unlike Page

Post Details

Reported stats may be delayed from what appears on posts

Naturvernforbundet
 Published by Eivind Trædal (?) · December 12, 2015 ·

Dette kan bli husket som starten på noe stort. En ny klimaavtale ble signert i Paris etter årevis med forhandlinger. Den nye klimaavtalen løser ikke klimakrisen. Den er bare en startstrek for den virkelige kampen for klimaet og naturen - som vi må vinne her hjemme.
 Under klimatoppmøtet i Paris har det kommet mange sterke vitnesbyrd som viser at klimasaken et spørsmål om liv eller død. Hele nasjoner står i fare for å forsvinne i havet. Samfunn rammes av tørke og ekstremvær. ...
[See More](#)

48,148 people reached

845 Likes 19 Comments 132 Shares

Like Comment Share

48,148 People Reached
1,930 Likes, Comments & Shares

1,730 Likes	845 On Post	885 On Shares
65 Comments	27 On Post	38 On Shares
135 Shares	132 On Post	3 On Shares

2,058 Post Clicks

482 Photo Views	26 Link Clicks	1,550 Other Clicks
---------------------------	--------------------------	------------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

6 Hide Post	4 Hide All Posts
0 Report as Spam	1 Unlike Page

På Twitter har flere av våre fagrådgivere blitt mer aktive under eget navn, noe som har sikret en rask kontakt med journalister, politikere og miljøengasjerte følgere. Naturvernforbundets hovedkonto har 11399 følgere, og brukes til å dekke større hendelser og legge ut viktige nyheter i løpet av dagen.

Instagram har litt mindre prioritert, men brukes i økende grad i forbindelse med forbruksarbeidet. I dag har kontoen 924 følgere.

Naturvernforbundet i media – rene tall

I 2015 var Naturvernforbundet nevnt i totalt 6959 artikler (totalsum minus treff på vår egen hjemmeside naturvernforbundet.no som var 199). Dette er en nedgang for andre år på rad. Men vi er likevel nevnt i 580 artikler i måneden, og rundt 20 artikler pr dag. I disse tallene ligger det nesten bare trykte medier og nettmedier, siden oppslag i etermedier er vanskelig å måle nøyaktig. Når det gjelder antallet potensielle lesere (som er et verktøy som ligger i Retriever), så viser det at vi har nådd flere i 2015 enn 2014. Dette er for øvrig det samme som i fjor – færre totale oppslag, men flere potensielle lesere.

En enkel sammenlikning med de andre miljøorganisasjonene viser også at Naturvernforbundet ligger langt foran dem det er naturlig å sammenlikne oss med – til tross for at vi er nevnt i færre medier i 2015 enn året før.

Over hele landet

De aller fleste sakene hvor Naturvernforbundet er representert i mediene, er i lokalmedier. Det gjelder for nesten tre av fire saker. Resten fordeles på rikspresse og regionaviser. (Disse tallene gjelder bare for papiraviser – men vi har omtrent like mange treff i nettaviser som i papir.)

De fylkene med flest treff er Sogn og Fjordane, Akershus og Hordaland. Nytt av året er det at Sogn og Fjordane er det fylket hvor Naturvernforbundet har vært mest synlig – noe som helt sikkert har å gjøre med at avgjørelsen om gruvedumping i Førdefjorden kom i april i fjor. Det viser at innsatsen vi legger inn for å være synlig i media slår positivt ut. På plassene etter kommer Akershus, Hordaland og Møre og Romsdal, som er fylker hvor vi også tradisjonelt har vært svært synlige.

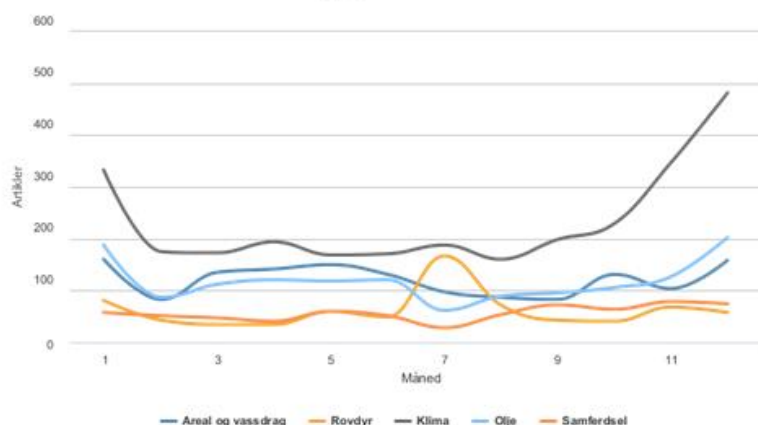
De fleste talspersonene finner vi også rundt om i landet, og ikke nødvendigvis sentralt. Dersom vi ser på talspersoner fra sentralleddene så er de nevnt i rundt en tredel av presseklippene, mens andre personer i organisasjonen står for de resterende to tredelene. Selv om tallene ikke gir noen garanti for at resten av sakene kommer fra fylkes- og lokallag, gir det en god indikasjon på at Naturvernforbundet er representert i mediene med tillitsvalgte og medlemmer over hele landet, og med et bredt spekter av talspersoner.

Bredt utvalg av saker

Ser vi på fordelingen av saker Naturvernforbundet er i mediene med, er det god spredning mellom flere temaer. Selv om vi ser at klima og naturmangfold, som vi jobber mest med, også er de sakene hvor vi mest representert i mediene. Dette stemmer også med funn fra de siste årene. Fra tidligere år har den store bolken som heter Naturmangfold blitt delt opp, for å synliggjøre de mange temaene vi jobber under paraplyen naturmangfold – i areal / vassdrag og rovdyr. (Denne figuren har også noen svakheter, ved at enkelte artikler har de samme søkeordene og derfor kan vises flere steder – særlig gjelder det olje og klima.) De klassiske naturvernsakene har høy prioritet i organisasjonen, både sentralt og ute i lokallagene, og er noe vi får mye pressedekning på. Ofte er det lettere å komme på med klimasaker enn naturvernsaker, noe vi også ser for 2015, men det at det finnes såpass mange saker med rovdyr og arealvern / vassdrag, synliggjør at det gjøres et godt arbeid på disse områdene over hele landet.

Det som peker seg ut i 2015 er den massive økningen i antall klimasaker mot slutten av året. Dette henger sammen med klimaforhandlingene i Paris, hvor Naturvernforbundet gjorde en svært god jobb med å være synlig – både i forkant av møtet, og underveis i forhandlingene.

Dekning pr tema 2015

Vedlegg 1: Styrende organer

Sentralstyret

Fram til landsmøtet 2015 har sentralstyret bestått av Lars Haltbrekken (leder), Ellen Munden Paalgard (nestleder), Ingeborg Gjærum, Mads Løkeland, Ingar Flatlandsmo og Eirin Hivand Haneberg. Varamedlemmer har vært Gunnar Reinholdtsen, Kjell Fredrik Løvold, Mari Winsents og Bernt Bull. Arnstein Vestre har møtt for Natur og Ungdom med fulle møterettigheter. De ansatte har vært representert med møte- tale- og forslagsrett ved Kjersti Album, Eivind Trædal og Martin Leander Møinichen Brandtzæg. I tillegg har generalsekretær møtt.

Sentralstyret ved utgangen av 2015 består av Lars Haltbrekken (leder), Silje Ask Lundberg (nestleder), Kjell Magne Derås, Synnøve Kvamme, Gunnar Reinholdtsen og Ingeborg Gjærum. Varamedlemmer er Bernt Bull, Hilde Charlotte Solheim, Øyvind Johnsen og Ellen Munden Paalgard. Sentralstyret har hatt fem fysiske møter i 2015, i tillegg har sentralstyret hatt ett formelt og ti uformelle telefonmøter.

Landsstyret

Landsstyret har hatt 4 møter i 2015.

Følgende representanter satt i landsstyret fram til landsmøtet i 2015.

Fylke/organisasjon	Fast	Vara
Aust-Agder	Jorunn Årstøl Stålsett	
Buskerud	Roar Carlsen	Wenche Johansen
Finnmark	Lotte H Ruge	Svein Lund
Hedmark	Hege Sjølie	Gjermund Gjestvang
Hordaland	Synnøve Kvamme	Siri Vatsø Haugum
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn N. Morstøl
Nordland	Erling Solvang	Brita Grøneng
Nord-Trøndelag	Kjell M. Derås	Ellen Andersson
Oppland	Paul Lindviksmoen	Monica Rønning
Oslo og Akershus	Gert-Fredrik Malt	Helen Svensson
Rogaland	Marius Harlem	Anne Elisabeth Carlsen
Sogn og Fjordane	Ove Eliassen	Marit Vøien Nes
Sør-Trøndelag	Steinar Nygaard	Ingeborg Briseid Kraft
Telemark	Tormod Svartdal	Sigrid Dahl
Troms	Ragnhild Sandøy	Rolf Egil Haugerud
Vest-Agder	Peder Johan Pedersen	Veslemøy Johnsen
Vestfold	Øyvind Johnsen	Lone Charlotte Haugland
Østfold	Trine Strømme	Kristin Kaasa
Natur og Ungdom	Arnstein Vestre	Gaute Eiterjord
Natur og Ungdom	Olav Aga	Tale Ellingvåg
Miljøagentene	Ane Marte Rognskog	
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen
Ansatte	Kjersti Album	Eivind Trædal

Følgende representanter satt i landsstyret ved utgangen av 2015.

Fylke/organisasjon	Fast	Vara
Aust-Agder	Jorunn Årstøl Stålsett	Mirell Kirchner
Buskerud	Wenche Johansen	Roar Carlsen
Finnmark	Annie Henriksen	Leif Wasskog
Hedmark	Thomas Cottis	Jenny Gulbrandsen
Hordaland	Siri Vatsø Haugum	Eirik Hordnes
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn N. Morstøl
Nordland	Erling Solvang	Camilla Dærga Bjugn
Nord-Trøndelag	Ellen Andersson	Gunnar Gustad
Oppland	Paul Lindviksmoen	Monica Rønning
Oslo og Akershus	Gert-Fredrik Malt	Ingrid Aalstad
Rogaland	Anne Elisabeth Carlsen	Per Terje Haaland
Sogn og Fjordane	Ove Eliassen	Marit Vøien Nes
Sør-Trøndelag	Steinar Nygaard	Anna Bergengren
Telemark	Tormod Svartdal	Sigrid Dahl
Troms	Gunn Elin Fedreheim	Anton Petter Hauan
Vest-Agder	Peder Johan Pedersen	Julie Nilsen
Vestfold	Ann Norderhaug	
Østfold	Trine Strømme	Ragnar Johnsen
Natur og Ungdom	Arnstein Vestre	Gaute Eiterjord
Natur og Ungdom	Olav Aga	Tale Ellingvåg
Miljøagentene	Are Shaw Waage	Ane Marte Rognskog
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen
Ansatte	Johanne Sæther Houge	

Vedlegg 2: Verv og representasjon i 2015 – ikke utfyllende

Hva	Type verv	Innehaver
Styret i Forum for natur og friluftsliv (FNF)	Medlem	Maren Esmark Erling Solvang (vara)
Arbeidsutvalget for Forum for natur- og friluftsliv Troms	Medlem	Anne Kari Eliassen Troms
Forum for natur- og friluftsliv i Finnmark	Leder samarbeidsutvalget	Gunnar Reinholdtsen Finnmark
Referansegruppa, Universitetet i Tromsøs prosjekt: "Fjellrev i Finnmark"	Medlem	Vigdis Siri Finnmark
Rådgivende utvalg for Hallingskarvet Nasjonalpark	Medlem	Per Furuseth Buskerud
Forum for natur- og friluftsliv i Oppland	Komitemedlem	Paul Lindviksmoen Oppland
Festivalen "Friluftsliv for alle" og konferansen Avfall	Koordinator	Ole Morten Fossli Oppland
Arbeidsutvalget i Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland (FNF)	Leder av arbeidsutvalget	Nils Tore Skogland Hordaland
Rådgivende utvalg for Stølsheimen landskapsvernområde	Medlem	Lars Hole Hordaland
Rådgivende utvalg for Nærøyfjorden landskapsvernområde	Medlem	Torill Refsdal Aase Hordaland
Stiftelsen Loofts gave	Styremedlem	Nils Tore Skogland Hordaland
Styret i Energiforum (et samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Norges Handelshøyskole, Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune, BKK, Bergen Energi og Naturvernforbundet Hordaland)	Styremedlem	Nils Tore Skogland Hordaland
Rådgivende sykkelgruppe for Bergensprogrammet	Medlem	Lars Hole og Nils Tore Skogland
Markarådet (opprettet av Miljøverndepartementet for å gi råd om forvaltningen av Marka)	Fast medlem	Knut Frigaard Oslo og Akershus, NOA
Kragerø Miljøforum	Møterett	Per-Erik Schulze Telemark
Kragerø Fairtradedeforum (med kommunen og deler av handelsstanden)	Møterett	Per-Erik Schulze Telemark
Forum for natur- og friluftsliv i Sør-Trøndelag	Leder av arbeidsutvalget	Erik Brenna Sør-Trøndelag
Rovviltneemndmøtene i forvaltningsregion 6 (Midt-Norge)	Observatør	Erik Brenna, Sør-Trøndelag
Kontaktutvalg for rovviltforvaltning	Medlem	Arnodd Håpnæs
Konseptvalgutredning for trafikkløsning i Tønsbergregionen	Medlem samarbeidsgruppe	Hans Ivar Nesse Vestfold
Konseptvalgutredning for vei og jernbane over Oslofjorden	Medlem samarbeidsgruppe	Øyvind Johnsen Vestfold
Klimarådet på Nøtterøy, Nøtterøy kommune	Medlem	Øyvind Johnsen og Hans Ivar Nesse Vestfold

Forum for Natur og Friluftsliv, Vestfold	Medlem	Øyvind Johnsen Vestfold
Forum for Natur og Friluftsliv Møre og Romsdal	Medlem av AU	Øystein Folden Møre og Romsdal
Studieforbundet natur og miljø, Møre og Romsdal	Styremedlem	Japke Stobbe Møre og Romsdal
Voksenopplæringsforbundet Vofo, Møre og Romsdal	Varamedlem I styret	Japke Stobbe Møre og Romsdal
Rådgivende utvalg for Jærstrendene landskapsvernområde (Fylkesmannen)	Medlem	Jørund Ubøe Soma Rogaland
Rogaland Bondelags jordvernvalg	Medlem	Erik Thoring Rogaland
Skjøtselgruppa i Stavanger kommune	Medlem	Erik Thoring Rogaland
Miljøgruppa i Strand menighet	Medlem	Egil Tjensvold Rogaland
Arbeidsutvalget FNF Agder	Medlem	Torbjørn Fredriksen Vest-Agder
Kontaktutvalget for rovviltforvaltningen i Vest-Agder	Medlem	Torbjørn Fredriksen Vest-Agder
Jernbanealliansens styre	Medlem, vara Medlem, leder	Lars Haltbrekken, Holger Schlaupitz
Kollektivkampanjens styre	Styremedlem	Holger Schlaupitz
ForUM - energi og klima gruppe	Medlem	Ola Elvevold
Grid Arendal	Styremedlem	Yngvild Lorentzen
Norsk klimastiftelse	Rådsmedlem	Lars Haltbrekken
Kontaktutvalg for rovviltforvaltning	Medlem	Arnodd Håpnes Kjell F. Løvold
Referansegruppe for verdiskapning i verneområder under DN	Medlem	Kjell Deraas
Bioteknologinemda	Medlem	Dagny Johnson Hov
Villaksalliansen	Medlem	Jorunn Vallestad
FSC-Norge	Representant	Arnodd Håpnes
Samarbeidsrådet for anadrom laksefiske i DN	Rådsmedlem	Arnodd Håpnes
Referansegruppa for Den Naturlige Skolesekken	Medlem	Hilde Friis Solås
Svanens styre	Styrerepresentant	Kari M. Andersen
Norsk Institutt for Naturforskning	Styremedlem	Lars Haltbrekken
Miljødirektoratets konsultasjonsgruppe for sedimentopprydding	Gruppemedlem	Per-Erik Schulze Vara Jorunn Vallestad
Miljøhuset styringsgruppe	Arbeidsgruppe	Eli Voksø
Miljøagentenes styre	Styremedlem Vara	Anders Skrede Maren Esmark
Regnskogfondets styre	Styremedlem	Jan Thomas Odegard
Tømmerkampanjen	Kontaktperson	Johanne Houge
Samarbeidsrådet for naturvernsaker m NJFF, WWF, DNT	Styreleder og sekretariat	Arnodd Håpnes/ Honorata Gajda Maren Esmark
Rammeavtaleorganisasjonene for informasjonsarbeid RORG	Kontaktperson	Yngvild Lorentzen

Bistandstorget Arbeidsgruppe om korrupsjon	Medlem	John Lineikro Eli Voksø
Friends of the Earth International og Europe	Kontaktperson	Yngvild Lorentzen Maren Esmark
Blue vision for The North Sea, Nordsjø-NGOene	Deltaker i internasjonal arbeidsgruppe	Per-Erik Schulze
Environmental movements in the South (EMIS)	Styret	John Lineikro
Abelia	Medlem/Kontaktperson	Maren Esmark
Fagpressen	Medlem	Kristian Aas
Frivillighet Norge	Medlem	Eli Voksø
Prosjektgruppa Jomfruland marine nasjonalpark	medlem	Per-Erik Schulze

Dette er ikke en utfyllende liste. De lokale og regionale vervene oppgitt i lista over er eksempler på liknende verv andre steder i landet.

Vedlegg 3: Samarbeidspartnere og støttespillere

Samarbeidspartnere og støttespillere	
Klima- og miljødepartementet	Hovedbidragsyter gjennom grunnstøtten til miljøorganisasjoner, samt støtte til enkeltprosjekter som: arktisk miljøvernssamarbeid, reisestøtte til klimatoppmøtet
Miljødirektoratet	Prosjektstøtte til arbeid med Friluftslivets år 2015, friluftsliv for innvandrere og naturglede, rovdyr, miljøjussportal og opplæring i naturmangfoldsloven, fremmede arter, marin forsøpling og villaks
Fagforbundet	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med klimatiltak i kommunene
WaterCircles	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med miljøvennlige produkter og løsninger
NorgesGruppen	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med miljøvennlige produkter og løsninger innen dagligvarebransjen
Statkraft	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med bærekraftig energiproduksjon
Jøtul	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med energieffektive oppvarmingsløsninger
Norsk varme	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet med energieffektive oppvarmingsløsninger
Renas	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet for å redusere avfall og miljøgifter på avveie
ENJO	Støttespiller og dialogpartner i arbeidet for å redusere miljøgifter
Viking redningstjeneste	Støttespiller for arbeidet med gode miljøløsninger
Trondheim kommune	Partner i prosjektet Oljefri Trondheim
EUs program for energieffektivisering	Prosjektstøtte til energismart.no (TOP TEN ACT)
Asker kommune	Partner i prosjektet Oljefri
EnergiNorge	Støttespiller til prosjektet Oljefri
Samfunnsmidler fra Utdanningsforbundet og Tryg Forsikring	Støttespiller til prosjektet Klimaambassadører
Utdanningsforbundet	Dialogpartner for et bærekraftig samfunn og at klima- og miljøutfordringer blir tillagt større vekt i norsk utdanning
Sparebankstiftelsen DNB	Gave til forbruksprosjektet «Ta vare på det du har»
WWF natur og rovdryfond	Gave til rovdryarbeid
Rogaland fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri
Sandnes kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Stavanger kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Randaberg kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Arendal kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Nøtterøy kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Vestfold fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri
Hordaland fylkeskommune	Partner i prosjektet Oljefri/Energismart
Askøy kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Radøy kommune	Partner i prosjektet Oljefri
Lindås kommune	Partner i prosjektet Oljefri

Bergen kommune	Partner i prosjektet Oljefri/Energismart
LOS	Partner i prosjektet Oljefri
Hadelandsregionen	Partner i prosjektet Oljefri
Enova	Partner i prosjektet Oljefri
Lyse Neo	Partner i prosjektet Oljefri
NITO Takst	Partner i prosjektet Oljefri
Norges Eiendomsmeglerforbund	Partner i prosjektet Oljefri
Norges Takseringsforbund	Partner i prosjektet Oljefri
Norsk VVS Energi- og Miljøteknisk Forening	Partner i prosjektet Oljefri
Husbanken	Prosjektstøtte til Student Energirådgivning

Hovedstøttespillere internasjonalt	
Klima- og miljødepartementet	Bidragssyter til prosjekter i Russland og vårt samarbeid med bl.a. Russian Socio-Ecological Union innen organisasjonsbygging, energieffektivisering, klima, miljøundervisning og Arktis
Utenriksdepartementet	Hovedbidragssyter til prosjekter i innen organisasjonsbygging, energieffektivisering, klima og miljøundervisning i Sentral-Asia, Hvite-Russland, Ukraina, Moldova og Kaukasus
Norad	Hovedbidragssyter til prosjekter i Afrika og arbeidet for ren energi, oilwatch og klimaforhandlinger. Norad gir også støtte til vårt informasjonsarbeid i Norge
Fredskorpset	Hovedbidragssyter til utvekslingsprogram innen ren energi for husholdninger med utveksling mellom partnerorganisasjoner sør-sør og nord-sør
Barentssekretariatet	Bidragssyter til et prosjekt med samarbeid med arktiske land og Russland
Strålevernet	Bidragssyter til Dekom prosjektet – nedlegging av atomkraftverk i Russland

Vedlegg 4: Brev og høringsuttalelser fra Naturvernforbundet i 2015

Langt de fleste brev og høringsuttalelser sendes av fylkes- og lokallag og er omtalt i lagenes årsrapporter og er ikke inkludert her. Lista er ikke uttømmende.

2015.01.06 Samferdsel-fagnotat Ringeriksbanen.
2015.01.10 Høring Havbruksmelding.
2015.01.14 Naturmangfoldloven og viltloven -høring KLD - NVF, SABIMA og WWF.
2015.01.19 Høring Energi -Elsertifikatordningen - Naturvernforbundet.
2015.01.28 Innspill - Klima-Norges klimamål.
2015.01.29 Innspill Statsbudsjettet 2016.
2015.01.30 Høring klimalov.
2015.02.02 Innspill - Samferdsel-Vorma-Eidsvoll kommunestyre.
2015.02.06 Innspill - Samferdsel-fagnotat klima og veg.
2015.02.06 Vannkraft - Oterholtfoss kraftverk - Bøelva i Telemark.
2015.02.19 Innsyn i dokument om Engebø-gruva-klage-19-02-2015.
2015.02.22 Innspill - Klima-energi-strategi Oslo.
2015.02.27 Høring - Areal og transport-regional plan Oslo og Akershus.
2015.02.27 Høring - Finans-avgifter plastposer.
2015.02.27 Høringsuttalelse Goliat 2015 Greenpeace, Bellona, Naturvernforbundet og NU
2015.03.01 Samferdsel-høring oslofjordforbindelse.
2015.03.04 Klage -Sitkagran - Eigersund Landsogns skoglag.
2015.03.05 Brev til Aspaker om fiskeri og oppdrettsuttalelse.
2015.03.12 Samferdsel-innspill NTP-retningslinjer 2.
2015.03.20 Vassdrag - Nedre Otta - Stortingsbehandling -brev til OED.
2015.03.23 Årsmøteuttalelse NiB.
2015.03.25 Finans-innspill Grønn skattekommisjon.
2015.03.27 Samferdsel-høring E 16 og Ringeriksbanen.
2015.03.30 Høring Vindkraft - nye avskrivingsregler - OED, FIN.
2015.04.08 Høring Naturmangfoldloven - ny veileder - SABIMA WWF Naturvernforbundet2015.
2015.04.09 Høring Energi-elsertifikatordningen.
2015.04.15 Samferdsel-Arendal bymark KMD-KLD.
2015.04.23 Samferdsel-biodrivstoff-omsetningskrav.
2015.04.24 Pøbelgran -Klage -Rogaland.
2015.04.27 Landbruk-høring pelsdyr.
2015.04.29 Samferdsel-rv. 8 Troms
2015.04.30 Samferdsel-indikatorer areal og parkering.
2015.05.01 Samferdsel-fellesuttalelse Vorma.
2015.05.02 Samferdsel-planprogram Vorma.
2015.05.08 Samferdsel-øst-vest-utredning.
2015.05.08 Samferdsel-innspill Eidsvoll kommunestyre.
2015.05.18 Energi-høring TEK15.
2015.05.19 Ulveklage VestAgder.
2015.05.22 Samferdsel-stortingsshøring vegselskap.
2015.05.27 Samferdsel-jernbanereform.
2015.05.28 Sitkagran -klage - WWF, SABIMA, NNV.
2015.06.02 Samferdsel-SJ Oslo-Stockholm.

2015.06.04 Energi-nettutviklingsplan 2015.
2015.06.17 Vindkraft - Siragrunnen - forespørsel om møte -NNV, NOF, SABIMA, WWF og DNT.
2015.06.22. Energi-atomavfall.
2015.06.24 Bioøkonomistrategi-innspill.
2015.06.25 Energi-innsynsbejring OD.
2015.06.29 Høring Handel-søndagsåpne butikker.
2015.08.21 Energi-tariffer i distribusjonsnettet.
2015.08.26 Samferdsel-spørsmål E18.
2015.08.31 Energi-plusskunder.
2015.09.11 Fremmede arter – Lutzgran-risikovurdering-KLD.
2015.09.17 Vassdragsvern - Landsstyret ber Regjeringen ta vare på de norske vassdragene.
2015.09.17 Innspill politisk avtale Oslo 2015-2019.
2015.10.01 Brev til klima- og miljøminister ang. høring om forbud av fossil oljefyring.
2015.10.02 Fremmede treslag - klage -vrifuru.
2015.10.14 Statsbudsjettet 2016-oppsummering av endringsforslag.
2015.10.16 Statsbudsjettet 2016-høring energi+miljø.
2015.10.16 Statsbudsjettet 2016-høring finanskomiteen.
2015.10.18 Statsbudsjettet 2016-høring energi+miljø.
2015.10.22 Statsbudsjettet 2016-høring transport og kommunikasjon.
2015.11.10 Utenriks-høring utenriks tilleggsprop.
2015.11.16 Plan- og bygningsloven - endringsforslag.
2015.11.09 Finans-Grønn skattekommisjon tillegg.
2015.11.20 Samferdsel-utenlandstog.
2015.11.26 Finans-merknaadsinnspill statsbudsjettet.
2015.11.30 Energi-innspill Norskehavet.
2015.11.30 høring forvaltningsplanen Norskehavet.docx
2015.12.01 Samferdsel-areal- og transportstrategi Oslo-regionen.
2015.12.02 Brev til Norges Bank.
2015.12.10 Energi-KVU Nyhamna.
2015.12.16 Samferdsel-revidert NTP-mandat.
2015.12.21 Vindkraft- Siragrunnen brev til OED.

Høringsnotat Norsk solenergiforening-NVE-Plusskunde-Elsertifikater.
Høringsuttalelse TFO 2015 WWF-GP-B-NVF-NU.
Klage henleggelse Sydvaranger gruve.
Klage på avslag om innsyn i brev fra KLD til KMD.
Klage på avslag om innsyn i brev fra miljødirektoratet til KLD.
Naturvernforbundet innspill til Enovas mandat videre OED.
Naturvernforbundets høring om forenkling av utmarksforvaltningen.
Klage til ESA for brot på Vassrammedirektivet
Brev til Fylkesmannen i Oppland om rovdyrforvaltning.docx
Brev til Norges Bank om gruveulykken i Brasil 27.november2015.docx
Forureining frå kraftverksbransjen-2.docx
Førdefjorden - klage VFM NU og NNV.pdf
Høring Havbruksmeldinga april 2015 2804.pdf
Innspill havbruksmeldingen ENDELIG.pdf
Kartlegging miljøpådrivere til Bygg21 -Naturvernforbundets svar 2015.
Naturvernforbundet innspill til Enoa.
Naturvernforbundet innspill til Enovas mandat videre OED.
Norges klimamål 2030.

Oppfølgende brev til klage på vedtak i Engebø.
Sivilombudsmannen Klage på avslag om innsyn i brev fra KLD til KMD.
Statsbudsjettet 2016 _ merknadsforslag SABIMA-WWF-NNV.
Søknad om fortsatt kongelig beskytterskap - Naturvernforbundet.
Sørvestlig jervebestand 2015.

Vedlegg 5: Oversikt over utvalg i Naturvernforbundet

Sammensetningen av de ulike utvalgene i Naturvernforbundet er som følger:

Skogutvalget:

Leder: Gjermund Andersen (NOA)
Medlemmer: Trude Myhre (NOA), Hanna Østby Stub (NOA), Gjermund Gjestvang (Hedmark) og Sigmund Hågvar (NOA)

Rovdyrutvalget:

Utvalget har ingen leder.
Medlemmer: Bjørg-Karin Ringen (Hedmark), Erik Brenna (Sør-Trøndelag), Hege Sjølie (Hedmark), Kari Bjørntvedt (Buskerud), Kjell Fredrik Løvold (Oppland), Heidi Kristoffersen (Oppland), Maja Dineh Sørheim (NOA), Oddvar Olsen (Hedmark), Ole Morten Fossli (Oppland) og Per Flatberg (NOA).

Gruveutvalget:

Utvalget har flat struktur og ingen leder.
Medlemmer: Mads Løkeland (Sør-Trøndelag), Anne-Line Thingnes Førsund (Hordaland), Knut Altmann (Finnmark), Gunnar Reinholdtsen (Finnmark), Kjerstin Uhre (Troms), Magnus Storvoll Strømseth (NU).

Internasjonalt utvalg:

Leder: Ingar Flatlandsmo (NOA)
Medlemmer: Jan Thomas Odegard (NOA), Bård Lahn (NOA), Mari Syrrist (NOA), Silje Lundberg (Troms)

Fiske- og oppdrettsutvalget:

Leder: Hermann Hansen (Nordland)
Medlemmer: Rolv Sigurdsen (Nordland), Svanhild Andersen (Troms), Arne Luther (Troms), Anne-Karin Daniloff (Finnmark) og Olav Aga (NU)

Vassdragsvernrådet:

Leder: Jan Olav Nybo (NOA)
Medlemmer: Per Flatberg (NOA), Terje Kronen (NOA), Øystein Folden (Møre og Romsdal), Ragnhild Sandøy (Troms), Kari Fonnes (NOA), Lisbeth Giverhaug (Oppland), Oddvar Skre (Hordaland), Øystein Solevåg (Møre og Romsdal), Silje Helen Hansen (NOA), Tore Brænd (NOA) og Vidar Skiri (Møre og Romsdal)

Vedlegg 6: Årsberetning og regnskap

Årsberetning 2015

Virksomhetens art og lokalisering

Norges Naturvernforbund er en landsdekkende medlemsorganisasjon med det formål: *å arbeide for å verne naturen og sikre livsmiljøet slik at menneskelig virksomhet ikke overskrider tålegrenser i naturen.*

Naturvernforbundet består av sentralstyre, landsstyre og landsmøte som organisasjonens besluttsende organer. Landsmøtet er organisasjonens øverste organ, og ble sist avholdt i november 2015. Sentralstyret har hatt 5 fysiske møter i 2015, i tillegg har sentralstyret hatt 2 formelle og 11 uformelle telefonmøter. Landsstyret har hatt 4 møter i 2015.

Sekretariatet er lokalisert i Mariboes gate 8 i Oslo. I 2015 var det også ansatte i sekretariatet med kontor i Kragerø og Trondheim. I tillegg er en stilling hos fylkeslagene i Trøndelag og fylkeslagene i Nordland, Troms og Finnmark formelt lagt under sekretariatet, samt frem til september for en ansatt hos lokallaget i Kristiansand.

Organisasjonens sekretariat hadde pr 31.12.2015 37 ansatte på hel- eller deltid, til sammen 35 årsverk. Da er det inkludert to regionansatte samt leder og nestleder. Pr 31.12.2015 er det 3 ansatte som har midlertidig stilling. Medarbeidere engasjert i midlertidige stillinger er vikarer eller arbeider på tidsavgrensede prosjekter. Virksomheten omfatter medlemsrettet arbeid, miljøpolitisk påvirkningsarbeid overfor sentrale og lokale myndigheter, næringsliv m.f. Naturvernforbundet er en sentral høringsinstans og uttalte seg om viktige miljø- og naturvernsaker overfor forvaltning, regjering og Storting i 2015. Naturvernforbundet har også en omfattende prosjektportefølje klima, energieffektivisering, miljøundervisning og organisasjonsbygging i Russland og ti land i Sentral-Asia, Kaukasus og Øst-Europa, som ble avsluttet i 2015. I tillegg støttes to organisasjonsnettverk som dekker en rekke land i Afrika men med hovedvekt på Togo, Nigeria og Mosambik.

Naturvernforbundet har 17 aktive fylkeslag og 84 lokallag som jobber med natur- og miljøvernsaker. Flere fylkeslag har egne ansatte på hel- eller deltid. Frivillig arbeid utgjør hovedtyngden av organisasjonens aktivitet i fylker og kommuner over hele landet. Tillitsvalgte, aktive medlemmer og andre bidrar i tillegg vesentlig for å sikre og forsterke det faglige og organisatoriske nivået i organisasjonen. Samlet representerer Naturvernforbundet et omfattende faglig nettverk som sikrer stor innsikt i natur- og miljøspørsmål. Vi fikk i 2015 ett nytt formelt oppnevnt fagutvalg for fiske- og oppdrett, og har nå fem fagutvalg og en kontrollkomite, samt to faglige ressursnettverk med frivillige i organisasjonen. Tillitsvalgte, medlemmer og ansatte sitter dessuten i rundt 100 forskjellige verv i organisasjonsstyrer, faglige utvalg og diverse råd på vegne av Naturvernforbundet.

Naturvernforbundet hadde 22 352 medlemmer per 31.12.2015, en økning på 1140 medlemmer fra året før. I tillegg var det registrert 942 faste givere (Naturvenner), omtrent på samme nivå som fjoråret, men beløpet de betaler inn er økt fra kr 765 476 til 936 658. Naturvernforbundet ga i 2015 ut fire nummer av medlemsbladet "Natur & miljø", som også feiret sitt 50 års jubileum som medlemsblad. Bladet har et opplag på ca. 16 500 eksemplarer og rundt 700 abonnenter.

Årsberetning Norges Naturvernforbund 2015

Sekretariatet kjører lønn og gir administrativ arbeidsgiverstøtte til flere fylkes- og lokallag. I 2015 var Naturvernforbundet med å stifte FNF – Forum for Natur og Friluftsliv som en arbeidsgiverorganisasjon for FNF-koordinatorene. I løpet av året har Naturvernforbundet også tatt regnskap og lønn for stiftelsen TM Tracking, i tillegg til Miljøagentene.

For øvrige aktiviteter henvises det til årsmeldingen for 2015.

Redegjørelse for årsregnskapet

For 2015 foreligger det et negativt aktivitetsresultat på 1 819 759 kroner

Inntektene var i 2015 samlet på 58,9 millioner kroner, en reduksjon på 3 millioner fra 2014, som i hovedsak skyldes en reduksjon i internasjonale bevilgninger. Tilskudd fra Miljøverndepartementet var den største enkeltkilden til driftsinntekter, og utgjorde i 2015 7,6 millioner kroner. Utenriksdepartementet var den største enkeltkilden til prosjektinntekter på kr. 12,6 millioner.

Driftskostnadene og finanskostnadene utgjorde i 2015 samlet 60,8 millioner kroner.

Overføringer til lokal- og fylkeslag, Miljøagentene og Natur og Ungdom viser en økning fra 2014. 4,9 millioner kroner ble overført i 2015 sammenlignet med 4,4 millioner kroner i 2014.

Tilskudd til internasjonalt arbeid gjelder i stor grad overføringer til prosjektpartnere i 15 land i Øst-Europa og Afrika. Prosjektene i utlandet drives med midler bevilget av Norad, Fredskorpset, Utenriksdepartementet, Klima og miljødepartementet, Strålevernet og noen andre bidragsytere. For 2015 utgjorde disse overføringene 30 prosent av totale utgifter. Bevilgningene til arbeid i Øst-Europa og Kaukasus ble sterkt redusert fra 1. september 2015, og kuttet medførte en nedbemanning i sekretariatet med 3 stillinger.

2015 var Friluftslivets år og organisasjonen fikk bevilgninger fra Sparebankstiftelsen og Miljødirektoratet som i stor grad gikk til aktiviteter i fylkes- og lokallag og til utstyr til naturglede arrangementer. Vi fikk også midler fra Sparebankstiftelsen til planlegg og starte opp kampanjen «Ta vare på det du har».

Vi har brukt ca. 89 prosent av midlene våre på formålsaktiviteter. Det må likevel bemerkes at mye av midlene er prosjektmidler som er bundet opp til spesifikke formål. De internasjonale energispareprosjektene gjør at vi har en overvekt av arbeid innenfor klima- og energiområdet. Nasjonalt brukes det ca. 1,0 millioner kroner mer på klima- og energiarbeid enn på naturmangfold/miljøgifter. 2,1 millioner kroner av midlene som brukes på klima- og energiområdet nasjonalt er prosjekt oljefri hvor flere av fylkeslagene også er med.

Kostnader ved administrasjon og styrende organer viser en svak økning fra 2014 som i hovedsak skyldes kostnader til landsmøtet høsten 2015. Vi har fortsatt med rutiner hvor en andel av lønn og felleskostnader som relateres til prosjektarbeid belastes prosjektarbeid og godskrives administrasjonen.

Likviditeten har stort sett vært god i 2015, og utgiftene kan utbetales fortløpende gjennom året. Vi har i 2015 ikke brukt kassakreditten. Overskuddslikviditet er plassert i norske banker som vanlig rentebærende innskudd og høyrentekonto.

Gjeld

Organisasjonen har kun kortsiktig gjeld knyttet til løpende drift. Denne består i all hovedsak av leverandørgjeld, skyldige feriepengar, skyldige offentlige avgifter,

Årsberetning Norges Naturvernforbund 2015

forskuddsbetalt medlemskontingent for 2015 og ubenyttet tilskudd. Kortsiktig gjeld ligger på samme nivå som fjoråret.

Formålskapital

Ved utgangen av 2015 har vi en total formålskapital på 5,9 millioner kroner. Av dette er 4,1 millioner kroner formålskapital uten bindinger, mens 1,8 millioner kroner er bundet opp til spesifikke aktiviteter eller restriksjoner. Se ellers note 8 i regnskapet.

I årsregnskapet for 2015 er fortsatt drift lagt til grunn og styret bekrefter at forutsetning er tilstede.

Arbeidsmiljø

Sykefraværet i Naturvernforbundet i 2015 var 580 arbeidsdager, dvs. 7,1 prosent av total arbeidstid. 160 dager av dette var egenmeldte sykefraværsdager og 420 dager var 4 dager til to uker. Det var ingen personskader eller ulykker blant ansatte i 2015.

Det arbeides aktivt med å få flere sosiale aktiviteter og styrke arbeidsmiljøet. Vi har et eget arbeidsmiljøutvalg som møtes fast fire ganger i året og som jobber systematisk med forbedringer i arbeidsmiljøet. I 2015 ble det utarbeidet en egen handlingsplan for arbeidsmiljø basert på arbeidsmiljøundersøkelsen fra 2014.

Likestilling

Forbundets mål er å sørge for god kjønnsbalanse både i tillitspersonapparatet så vel som i sekretariatet. Det nye landsstyret har en kjønns sammensetning som tilfredsstiller våre vedtekter der det står at «kjønnsfordelingen i landsstyret bør ikke vise større ulikhet enn 60-40». Kjønnsfordelingen i sekretariatet er svært jevn, og av de ansatte pr 31.12.2015 er det 18 kvinner og 19 menn. Fire av fem avdelingsledere er kvinner. I 2015 har ledergruppen bestått av fire kvinner og to menn.

Lønnssystemet er bygget på stillingskategorier, hvor ansiennitet og utdanning bestemmer lønnsnivået. Det er ikke rom for individuelle lønnsforhandlinger. Dette gjør at det ikke er merkbar forskjell i lønn mellom menn og kvinner som har samme erfaringsbakgrunn og stillingskategori.

Påvirkning av det ytre miljø

Vår tjenesteproduksjon forutsetter bruk av ulike ressurser som vi søker å begrense mest mulig. Internasjonale reiser var vårt største bidrag til klimagassutslipp i 2015. Vi tilstreber å gjøre reisevirksomheten så lite miljøbelastende som mulig ved å benytte kollektivtransport i Oslo-området og mest mulig tog/buss i Norge der det er praktisk mulig. Vi benytter videokonferanseutstyr og Skype i større utstrekning enn før, det har vært en markant økning i 2015, noe som gjør det lettere å unngå unødvendige reiser.

I den daglige driften følger vi opp tiltak i forhold til at Naturvernforbundet er sertifisert som Miljøfyrtårn. Naturvernforbundet ble re-sertifisert i tre år i 2014.

Fremtidig utvikling

Naturvernforbundet har styrt arbeidet i 2015 etter arbeidsprogrammet som ble vedtatt på landsmøtet i 2013. Det er gjort prioriteringer i arbeidsprogrammet i tråd med vedtak i styrende organer. I hovedsak har økning i omsetning de siste årene kommet på øremerkede prosjekter, mens det har vært vanskeligere å få frie midler.

Ordningen med grunnstøtte til miljøvernorganisasjoner fra Klima og miljødepartementet var i 2015 7,6 millioner kroner, en liten økning fra 2014.

Årsberetning Norges Naturvernforbund 2015

Anti-korrupsjon

Naturvernforbundet jobber aktivt med vårt anti-korrupsjonsarbeid både innad og mot våre partnere og har vedtatte retningslinjer for vårt anti-korrupsjonsarbeid som også har blitt godkjent av våre bidragsytere. All mislighold må rapporteres av våre partnere og eventuelt tilbakebetales. Samtidig vil saken bli rapportert til styret og til donor, med redegjørelse for hvordan saken har blitt håndtert og hvilke forbedringer som har blitt igangsatt for å hindre gjentakelse. Det er ikke rapportert inn noe mislighold i 2014.

Styring av finansiell risiko

Naturvernforbundet hadde i 2015 ca. 75 prosent offentlig finansiering. Med tanke på usikkerhet i tildelinger og kriterier for ulike offentlige støtteordninger jobber Naturvernforbundet med å øke andelen inntekter fra andre kilder.

Oslo, 25. mai 2016

I styret for Norges Naturvernforbund

Lars Håltbrekken
leder

Silje Lundberg
nestleder

Ingeborg Gjærum
styremedlem

Kjell Derås
styremedlem

Synnøve Kvanne
styremedlem

Gunnar Reinholdtsen
styremedlem

Ingrid Skjoldvær
styremedlem Natur og Ungdom

Maren Esmark
generalsekretær

Årsregnskap 2015 - Norges Naturvernforbund

Anskaffede midler	Note	2015	2014
Medlemsinntekter	2	5 388 058	5 208 123
Tilskudd	3	46 996 851	51 532 340
Offentlige tilskudd		40 263 131	45 769 726
Andre tilskudd		6 733 720	5 762 612
Innsamlende midler, gaver mv	4, 7	2 439 281	2 390 919
Opptjente inntekter fra operasjonelle aktiviteter		4 056 001	3 712 196
Aktiviteter som oppfyller organisasjonens formål		4 000 251	3 657 571
Aktiviteter som skaper inntekt		55 750	54 625
Finans- og investeringsinntekter		36 350	48 128
Andre inntekter		80 000	0
Sum anskaffede midler		58 996 541	62 891 706

Forbrukte midler		2015	2014
Kostnader til anskaffelse av midler	7	3 042 783	2 898 913
Kostnader til innsamling		1 845 908	867 632
Kostnader til medlemsadministrasjon		572 012	1 206 019
Kostnader til anskaffelse av andre midler		624 863	826 261
Kostnader til organisasjonens formål	7	53 939 293	54 662 525
Tilskudd og bevilgninger til oppfyllelse av organisasjonens formål		22 685 130	24 096 430
Kontingentoverføringer fylkes- og lokallag, Miljøagentene		2 850 100	2 613 786
Tilskudd til nasjonale samarbeidspartnere, samt fylkes- og lokallag		1 501 727	977 610
Internasjonalt arbeid, overføringer til samarbeidspartnere		18 333 303	20 505 034
Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet		31 254 163	30 566 095
Klima, energi og samferdsel		15 819 376	16 525 236
Naturmangfold		4 708 071	3 936 747
Miljøgifter		675 961	52 562
Kampanje- og organisasjonsarbeid		7 086 801	7 228 604
Informasjon og policyarbeid		2 963 954	2 822 945
Administrasjons- og styrekostnader	7	3 834 223	3 602 762
Sum forbrukte midler	1, 5, 6	60 816 298	61 164 199

Aktivitetsresultat		-1 819 759	1 727 506
---------------------------	--	-------------------	------------------

Disponeringer av formålskapital		2015	2014
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner		-940 276	1 374 148
Formålskapital med selvpålagte restriksjoner			
Annen formålskapital		-879 483	353 358
Sum formålskapital	8	-1 819 759	1 727 506

Naturvernforbundet
Balanse 2015 - Norges Naturvernforbund

		31.12.	31.12.
Eiendeler	Note	2015	2014
Anleggsmidler	6		
Inventar, maskiner, IT etc.		1 265 281	1 415 815
Sum anleggsmidler		1 265 281	1 415 815
Omløpsmidler			
Varer		161 559	297 539
Fordringer			
Kundefordringer		6 626 687	10 168 621
Andre kortsiktige fordringer		638 239	570 311
Sum fordringer	10	7 264 926	10 738 933
Investeringer		-	560
Bankinnskudd, kontanter og lignede	9	11 261 089	9 143 544
Husleie garanti		829 669	819 653
Sum omløpsmidler		19 517 242	21 000 228
Sum eiendeler		20 782 524	22 416 042
Formålskapital og gjeld	Note	2015	2014
Formålskapital			
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	8	1 575 825	2 516 102
Formålskapital med selvpålagte restriksjoner	8	301 446	301 446
Annen formålskapital	8	4 088 198	4 967 681
Sum formålskapital	8	5 965 469	7 785 229
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner		3 763	3 761
Leverandørgjeld		2 552 225	1 566 187
Skyldig offentlig avgifter		2 118 141	2 025 608
Annen kortsiktig gjeld	10	10 142 927	11 035 260
Sum kortsiktig gjeld		14 817 055	14 630 816
Sum Formålskapital og gjeld		20 782 524	22 416 042

Oslo, 25. mai 2016

I styret for Norges Naturvernforbund

Lars Haltbrekken

leder

Silje Lundberg

Nestleder

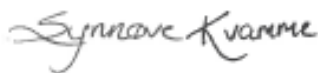
Ingeborg Gjønrum

styremedlem

Kjell Derås

styremedlem

Synneve Kvanne

styremedlem

Gunnar Reinholdsen

styremedlem

Ingrid Skjoldvåg

NU medlem

Maren Esmark

generalsekretær

Noter til årsregnskap 2015

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med God Regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner (standarden), og består av følgende:

- ✓ Aktivitetsregnskap
- ✓ Balanse
- ✓ Noter

Årsregnskapet, som er utarbeidet av foreningens styre og ledelse, må leses i sammenheng med styrets beretning og revisjonsberetningen som til sammen utgjør det totale årsregnskap.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Andre omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi

Anleggsmidler/Langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til gjenvinnbart beløp ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdi av fremtidige kontantstrømmer knyttet til eiendelen. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene og en tilleggssavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap.

Skatt

Norges Naturvernforbund er ikke ansett skattepliktig for sin virksomhet, jfr. skattelovens § 2-32.

Inntekt

Medlemsinntekter inntektsføres for det året de gjelder.

Tilskudd inntektsføres i den periode de er bevilget til. Ubenyttet tilskudd med tilbakebetalingsvilkår oppføres som kortsiktig gjeld ved årets slutt. Andre tilskudd som ikke fullt ut er anvendt i regnskapsperioden inngår i formålskapital med eksterne bindinger.

Gaver inntektsføres på mottakstidspunktet.

Fordeling av kostnader

Kostnader er i størst mulig grad direkte henført til den aktiviteten de hører til. I 2015 som i 2014 er i tillegg til vesentlige felleskostnader som husleie og IKT også lønn og personalkostnader fordelt på en rimelig og konsistent måte på de ulike aktivitetene. I 2015 som i 2014 har momskompensasjonen blitt ført som inntekt i stedet for reduksjon i kostnader som gir en økning i administrasjonsprosenten fra 3% til 7% for begge år som presentert i note 7.

Ved fordeling av kostnader er tid pr aktivitet, arealbruk og/eller andel personal benyttet som fordelingsnøkkel. Fordelingsnøkkel oppdateres årlig eller ved store endringer i fordeling.

Ikke fordelbare felleskostnader inngår i administrasjonskostnader.

Note 1 - Kostnader etter art

Driftskostnader	2015	2014
Vareforbruk	960 964	932 750
Lønnskostnader med mer	21 935 696	21 750 435
Afnedskrivning driftsmidler	249 663	288 381
Annen driftskostnad	37 638 271	38 114 973
Sum driftskostnader	60 784 594	61 086 539
Netto finanskostnader	31 705	77 660

Note 2 - Antall medlemmer pr. 31.12.2015

Medlemskategori	2015	2014	2013
Æresmedlemmer	8	8	8
Livstidsmedlemmer	187	191	200
Hovedmedlemmer	11 285	10 675	10 469
Studentmedlemmer*	672	629	607
Rabattert medlemskap	1 643	1 596	1 552
Familie medlemskap	2 654	2 527	2 338
Rabatter fam. Medl.	322	301	296
Husstandsmedlemmer (i familiemedlemskap)	5 581	5 285	4 876
Antall	22 352	21 212	20 346
Endring fra foregående år	1 140	866	217
Faste givere (Naturvenn)	947	956	841

NB. Høringsutkast fra Klima- og Miljødepartementet over søknadskrav, frist 31.mai 2016

Betalt medlemskap etter Klima- og Miljødepartementets søknadskrav

	2015	2014
Livstidsmedlemmer	182	191
Hovedmedlemmer	9824	9507
Studentmedlemmer*	431	438
Rabatter medlemskap**	1496	1477
Familie medlemskap	2406	2247
Rabatter fam. Medl.***	284	270
Husstandsmedlemmer	4926	4584
Antall	19549	18714

Givere etter Klima- og Miljødepartementets søknadskrav

	2015	2014
Antall	1144	1154

Medlemsåret går fra 1.10 til 30.9. Kontingenten blir avkrevd 1.10 for påfølgende år. Antall medlemmer pr. 31.12.2015 er basert på alle medlemmer innmeldt pr. 31.12.2015 uavhengig om betalt eller ikke. Søknaden til Klima- og Miljødepartementet er meget spesifikk på hvordan man beregner medlemmer og tallet er derfor noe lavere siden kriteriene er forskjellig fra årsberegningen pr. 31.12.2015. Vi har ikke tall for 2015 siden søknadskravene fra Klima- og Miljødepartementet er på høring, frist 31.mai.2016.

Note 3 - Tilskudd og inntekter 2015

Offentlige midler	2015	2014
Miljøverndepartementet, driftsstøtte	7 659 360	7 500 000
Miljøverndepartementet, prosjekter	5 221 401	3 523 000
Norad, prosjektsøtte	9 545 151	11 538 884
UD prosjektsøtte	12 644 443	13 515 574
Fredskorpset prosjektsøtte	2 187 925	5 919 054
Norges Forskningsråd	92 000	-
Miljødirektoratet, prosjekter		750 000
Kommunal og moderniseringsde.	300 000	250 000
Sparebankstiftelsen DNB	1 205 000	1 102 000
Nordisk Ministerråd		-
Fylkeskommuner	100 000	557 500
Kommuner og oljefri	565 000	815 000
Statens strålevern	2 468 078	2 812 620
Barentssekretariatet	98 766	-
Utdanningsforbundet	0	
Railiconsult	-	
Andre offentlige instanser	185 247	22 702
Momskompensasjon	1 887 563	1 714 471
Sum offentlige midler	44 159 954	50 020 805
Overført til påfølgende år	3 896 824	4 251 077
	40 263 130	45 769 728

Andre bidragsytere	2015	2014
Spilleautomatkompensasjon	2 223 750	2 223 750
SRN bidrag	190 000	190 000
Watercicles	225 000	400 000
Railconsult AS	143 530	140 000
Finsefondet	-	300 000
Utdanningsforbundet	370 000	295 000
WWF Norge	100 000	100 000
Norgesgruppen	300 000	300 000
Renas	320 000	320 000
EU-Ademe	520 308	300 000
Fagforbundet	300 000	300 000
Lyse Neo AS	100 000	100 000
Sig. Bergersen	-	65 000
Haldor Virks legat	150 000	
Rogaland Fylkeskommune	-	45 000
NHO	-	100 000
Fjordkraft	300 000	
Institutt for energi og prosesseteknikk	400 000	100 000
Sandnes Kommune	-	150 000
Enova	190 000	99 802
Energi Norge	20 000	0
Husbanken	500 000	0
Andre bidragsytere	381 132	234 060
Sum andre bidragsytere	6 733 720	5 762 612

Note 4 - Spesifikasjon av innsamlende midler og gaver

Gavekategori	2015	2014
Naturvenner (avtalegiro)	936 658	765 476
Enkeltgaver, minne-jubileumsgaver		137 765
Enkeltgaver, øremerket	30 142	22 350
Gaver ikke i org sys	31 129	58 368
DM kampanjer	1 441 351	1 406 959
Testamentariske gaver		-
Sum gaver og innsamlinger	2 439 280	2 390 918

Kontantprinsippet legges til grunn for inntektsføringen.

Note 5 - Personalkostnader, ytelser til ledelsen, revisor mv

Lønnskostnader mv	2015	2014	2013
Lønn, feriepenger mv	15 887 249	16 033 214	16 193 678
Lønns- og personalkostnader	984 816	758 448	1 259 028
Arbeidsgiveravgift	2 891 668	2 728 788	2 506 211
Pensjonskostnader	2 371 941	2 231 987	778 891
Sum	21 935 694	21 750 435	20 737 808

Det er ikke stilt garantier eller ytt lån til ledende personell eller styremedlemmer. Styrets leder har mottatt lønn for sitt arbeid. Nestleder har blitt kompensert med kr. 117 375 i 2015. Øvrige styremedlemmer har ikke mottatt honorar for sine verv.

Ytelser til generalsekretær (GS) og leder	GS 2015	Leder 2015	GS 2014	Leder 2014
Lønn (honorar til leder)	621 834	684 663	617 899	684 588
Pensjonsutgifter	36 548	37 934	85 300	93 925
Annen godtgjørelse (trekkpliktig)	4 392	4 392	7 786	4 392
Sum	662 774	726 989	710 985	782 905

Ansverk og antall ansatte	2015	2014	2013
Antall årsverk, gjennomsnitt	37	38	39
Antall ansatte	43	43	43
Revisjon og regnskapsbistand, RSM Hasner	2015	2014	2013
Revisjon	146 875	146 250	142 962 inkl mva
Assesjasjon	217 394	247 000	226 185 inkl mva
Annen bistand	48 168	29 750	- inkl mva
Sum revisjon og regnskapsbistand	412 437	424 000	369 147 inkl mva

Tjenestepensjon gjennom DnB Liv og KLP	2015	2014	2013
Brutto innbetalt til DnB Liv og KLP	2 930 217	2 874 767	1 254 619
Refusjoner fra andre og fylkeslag	-201 608	-313 742	-262 706
Egensindeler ansatte	-356 619	-329 039	-329 369
Pensjonskostnad	2 371 942	2 231 986	662 734
Brutto innbetalt til DnB Liv er lavere i 2013 pga to terminer trukket premiefond			

Pensjonspremiefond	2015	2014	2013	
Pensjonspremiefondets saldo per 31.12.	ca pr. 1.5.-2016	1 473 730	811 696	62 885
Andre utkastning på pensjonspremiefondene	ca pr. 1.5.-2016	21 092	22 496	9 249
Endelig tall er ikke tilgjengelig fra KLP og DnB Liv før 1. juni 2016				

Naturvernforbundet følger Landsoverenskomst for virksomheter (Abelia -NTL, og er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Naturvernforbundet har pr. 1.1.2015 en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte med DnB Liv. Ansatte født før 1958 valgte å stå i en ytelsesbasert pensjonsordning med Ordningen regnskapsføres som en innskuddsbasert pensjonsordning. Dette innebærer i praksis kostnadsføring av betalt premie.

Note 6 – Anleggsmidler, avskrivninger

	Inventar	Annet utstyr	Programvare	Sum
Bokført verdig pr. 01.01.	444 142	-	971 671	1 415 813
Tilgang i året	32 900		66 327	99 227
Årets avskrivninger	-46 229	-	-203 434	-249 663
Bokført verdi pr. 31.12.	430 813	-	834 564	1 265 377
Avskrivningsperiode	10 år		3-5 år	

Lineært avskrivningsprinsipp blir benyttet.

Note 7 – Sentrale nøkkeltall

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Formålsprosent	89%	89%	92%	83%	79,3 %	78,4 %	80,6 %
Innsamlingsprosent	65%	53%	73%	28%	59,2 %	47,1 %	68,5 %
Administrasjonsprosent*	6%	6%	3%	7,7 %	9,9 %	9,8 %	8,4 %

Innsamlingsprosenten er beregnet iht. retningslinjer gitt av Innsamlingskontrollen i Norge for beregning av andel innsamlede midler som benyttes til formålet. Lov om Innsamlinger krever av registrerte innsamlingsorganisasjoner at minst 65 % av innsamlede midler skal komme formålet til gode. Naturvernforbundet ble medlem av Innsamlingskontrollen i 2015 og oppnådde en innsamlingsprosent på 65%.

Note 8 - Formålsskapital, disponering av aktivitetsresultatet

	Formålsskapital med eksterne bindinger	Formålsskapital med selvpålagte bindinger	Annens formålsskapital	Sum formålsskapital
Formålsskapital pr 01.01.	2 516 100	301 446	4 967 680	7 785 226
Årets resultat	-940 276	-	-679 483	-1 619 759
Formålsskapital pr 31.12	1 575 824	301 446	4 088 197	5 965 469

Formålsskapital med eksterne bindinger	IB 1.1.	Endring	UB 31.12
Gj utleie	0	0	0
FÅ 2015	193000	-1 903 000	0
SRN Vassdrag	0	0	0
SRN Fjellrev	0	0	0
Vassdragsutvalget	44 486	-44 486	0
Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN) *)	123 614	-28 279	0
Skolessekken (UO)	0	0	0
Radd Elvene	0	0	0
Ta vare på det du har, Sparebanksstiftelsen	0	452 678	0
Miljøgifter	70000	-70 000	0
Vendepunkt	0	10663	0
Top ten	0	206 616	0
Ojeltri	178 000	277 678	0
Klimasambaserer	100 000	90 000	0
Arealltransport	100 000	104854	0
SUM formålsskapital med eksterne bindinger	2 516 100	-940 276	0
- netto endring fra aktivitetsresultatet		-940 276	

Formålsskapital med selvpålagte bindinger	IB 31.12	Tilført	Anvendt	UB 31.12
Utværge medlemmers fond	301 446	0	0	301 446
Aktivitetslodd overføres 2013	-	0	0	0
Prosjekt Kribbensand	-	0	0	0
Regionsatsing Trøndelag	-	0	0	0
Gaver avmerket aktivitetstid	-	0	0	0
SUM formålsskapital med selvpålagte bindinger	301 446	0	0	301 446
- netto endring fra aktivitetsresultatet				0

Annens formålsskapital	IB 1.1.	Tilført	Anvendt	UB 31.12
Riformålsskapital	4 967 680	-	-679 483	4 088 197
SUM annen formålsskapital	4 967 680	-	-679 483	4 088 197
- netto endring fra aktivitetsresultatet			679 483	
SUM formålsskapital	7 785 226	-1 619 759		5 965 469
- netto endring formålsskapital			-1 619 759	

Note 9 – Bundne bankmidler pr. 31.12.2015

Konto	Saldo 31.12.
Skattetrekkskonto	829 116
Ubenyttet tilskudd	4 135 444
	4 964 560

Note 10 - Kortsiktig gjeld – fordringer

Tilsagn om tilskudd har blitt bokført for det året tilsagnet er gitt for.

I posten kortsiktig gjeld NOK 10 142 927 inngår ubenyttet tilskudd til internasjonale prosjekter på kr 4 424 433. Dette er omtrent på nivå med 2014.

Posten må sees i sammenheng med kortsiktige fordringer. Tilskuddsyter vil normalt ikke utbetale hele tilskuddet på tilsagnstidspunktet. Ikke utbetalt/mottatt tilskudd inngår i posten kundefordringer.

RSM Norge AS

Fillipstad Brygge 1, 0252 Oslo
Pb. 1312 Vikka, 0112 Oslo
Org.nr: 982 316 588 MVA

T +47 23 11 42 00
F +47 23 11 42 01

www.rsmnorge.no

Til Landsstyret i
Norges Naturvernforbund

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for foreningen Norges Naturvernforbund som viser et negativt aktivitetsresultat på kr 1 819 759. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, aktivitetsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og generalsekretær finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til foreningen Norges Naturvernforbund per 31. desember 2015 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD AUDIT | TAX | CONSULTING

Medlem av Den Norske Revisorforening.

RSM Norge AS is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity in any jurisdiction.

Revisors beretning 2015 for Norges Naturvernforbund

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 31. mai 2016

RSM Norge AS

A handwritten signature in blue ink that reads 'Trine Angell-Hansen'.

Trine Angell-Hansen
Statsautorisert revisor

